

בעזה"ת

קונטרס

אמירה נעימה

דברי תורה

שנשמעו מאת

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שבת קודש פרשת צו

שבת הגדול

חג הפסח

תשפ"ד לפ"ק

יוצא לאור ע"י

מכון מל אורות

להוצאת ספרי רבוה"ק מסקאליע

שנת תשפ"ה לפ"ק

קונטרס זו וכל ספרי רבותינו הק'

ניתן להשיג

בבית המדרש בית יצחק סקאליע

1335 - 48th Street

Brooklyn, New York, 11219

(718) 686 - 0543

בעזרת

שבת קודש צו

פרשת פרה תשפ"ד לפ"ק

קידושא רבא

ד' פרשיות הם כנגד ד' אותיות הוי"ה. ובכן פרשת פרה כנגד אות ו' שבשם הוי"ה, אשר אות ו' היא כנגד התורה (וה"ק ח"א מו.).

רבינו הוא נותן התורה, וכל התורה כולה כלולה פרשת פרה, שכנגד אות ו' של שם הוי"ה.

ומשה רבינו הוא היחיד שגילה לו הקב"ה טעם פרה אדומה (במד"ד י"ט ו'), כיון שפרה אדומה היא כנגד אות ו' בסוד התורה.

ועל כן כתיב זאת חקת התורה. דהקשו המפרשים שיש תרי"ג מצוות בתורה, ומדוע דוקא בפרשת פרה כתיב זאת חקת התורה, אלא כיון שפרשת פרה היא כנגד אות ו' שבשם הוי"ה, נאמר בו זאת חקת התורה.

ועל כן כשנאמרה פרשת טומאת מת, ולא הודיע הקב"ה טהרת הטומאה, נתכרכמו פניו של משה (במד"ד י"ט ד'), דכיון שהשורש שלו היא בפרשת פרה, שהיא סוד התורה, והבן.

ועל כן כתיב בפרשה זאת אדם כי ימות באהל, ודרשו חז"ל (ברכות סג:) מנין שאין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה, שנאמר זאת התורה אדם כי ימות באהל.

כתב רש"י, לפי שהיו השטן ואומות העולם מוניים את ישראל מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה, לפיכך כתוב בה חקה וכו'. ובעצם דברי אומות העולם יש להעיר, שהאומות העולם עושים מה שרוצים וכל מיני תיעוב, אבל

ואיתא בשם הרה"ק בעל אבני נזר זצוק"ל, ששורש נשמת משה רבינו היא בפרשת פרה. ולדרכנו זהו משום שמשה

על פרה אדומה קשה להם, ומדוע אנחנו מתחשבים כלל עם הקושיא שלהם.

טעם בלימוד התורה, ובלי טעם איננה תורה כלל.

והנה, בתחלת פרשת בראשית כתב רש"י, כתיב לא היה צריך התורה להתחיל אלא מהחודש הזה לכם, שהיא מצוה ראשונה שנצטוו בה ישראל, ומה טעם פתח בבראשית, משום כח מעשיו הגיד לעמו וכו'.

וזהו אחד מהחילוקים בין חכמת התורה לשאר חכמות, ששאר חכמות, גם כאשר לומדים בלי טעם באופן שהם כעץ יבש, סוף כל סוף הם חכמות. אבל בתורה צריכים להרגיש טעם, ואם לאו אינו תורה, כי אם לומדים כעץ יבש, יש עץ יבש אבל לא תורה.

וראיתי פירוש נפלא בדברי רש"י בבראשית, דהנה יש כמה דרגות של תורה לשמה, וכפי שהאדם לומד תורה יותר לשמה, מרגיש יותר תענוג ושעשועים בתורה, ותורה עם תענוגים היא תורה, אבל תורה כעץ יבש אינו בכלל תורה.

כי בלימוד התורה יש הטעם והמתקנות של דביקות הבורא, כיון שישראל ואורייתא וקודשא בריך הוא חד (וזה"ק ח"ג עג.), על כן כאשר זוכים ללמוד תורה לשמה, מרגישים הטעם והגעגועים והשעשועים של דביקות הבורא בתורה.

ועל זה כתב רש"י מה 'טעם' פתח בבראשית, שעל ידי שהתורה הק' פתחה בבראשית, מרגישים הטעם והמתקנות של תורה, שזהו עיקרה של תורה.

וענין זה מרומז בפרשת פרה, כיון שפרשת פרה היא כנגד אות ו', שהיא בסוד התורה, ובפרשת פרה יש שורש נשמת משה, אשר לו לבדו ניתנה התורה, והוא השיג תורה לשמה במדריגה היותר גבוה, והוא השיג השעשועים של תורה.

וכן יש לפרש דברי רש"י כאן, מה המצוה הזאת מה טעם יש בה, דכיון שכאמור פרשת פרה אדומה היא בסוד התורה, כנגד אות ו', כי צריכים להרגיש

וזהו ענין הקדמת פרשת פרה לפרשת

לקראת חג הפסח, כי עיקר התכלית של ליל הסדר הוא להכניס בהילדים הטעם והמתיקות של תורה, ומזה משפיעים התענוג של תורה לכל השנה כולה.

והשי"ת יעזור, שנזכה להרגיש השעשועים והגעגועים של תורה, וימלא ה' כל משאלותינו לטובה, ובא לציון גואל במהרה בימינו, אמן.

החודש, כי כמו שבכריאת העולם, לא היה צריך התורה להתחיל מהחודש הזה לכם שהוא מצוה ראשונה שנצטוו בה ישראל, ופתח בבראשית שעל ידי זה ירגישו טעם התורה. כך מקדימים פרשת פרה לפני פרשת החודש, כי בפרשת פרה זוכים להשיג ולהרגיש טעם תורה, והבן.

והשי"ת יעזור שנזכה לעשות הכנה

סעודת שלישית

עמד לו משה מן הצד, בסיני עמד לו מן הצד, באוהל מועד עמד לו מן הצד, אמר לו הקב"ה עד מתי אתה משפיל עצמך, אין השעה מצפה אלא לך, שמכולן לא קרא אלא למשה, ויקרא אל משה, עי"ש.

[ובאמת ענותנותו של משה רבינו הוא הפלא ופלא. שהרי בים כתיב (שמות י"ד ט"ו) ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו. פירש"י מה תצעק אלי, למדנו שהיה משה עומד ומתפלל, אמר לו הקב"ה לא עת עתה להאריך בתפלה שישראל נתונין בצרה כו'.

וכן בהקמת המשכן, אמרו חז"ל (מכילתא בשלה ט"ו א') הואיל ומשה מסר נפשו עליו, נקראת על שמו. ועם כל זה, עדיין החשיב משה רבינו את עצמו לקטן, והיה עומד מן הצד.]

והיינו כמו שעשה האות אל"ף בשעת בריאת העולם, שבאו כל האותיות לפני הקב"ה ובקשו לברוא בהם את העולם, ואות אל"ף עמד לו מן הצד ושתק [ובמדרש שלפנינו (ב"ר א' י') נאמר שהקב"ה לא ברא את העולם באות א',

צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העלה הוא העלה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבקר ואש המזבח תוקד בו. כתיב מ'וקדה במ' זעירא.

ובתחלת פרשת ויקרא כתיב, ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר. ושם כתיב ויקרא' בא' זעירא. עוד העירו המפרשים, שלא נזכר בפסוק מי קרא למשה. והיה לו לכתוב ויקרא ה' אל משה.

והנה, איתא בספה"ק דברי ישראל (ויקרא) וזל"ק, ויקרא אל משה וגו' הנה ידוע מספרים הק' (בעל הטורים) הענין אל"ף זעירא של ויקרא מרמז לבחינת משה עניו מאד (במדבר י"ב ג') עי"ש.

אך צריך להבין, א' אמאי האות אל"ף דוקא זעירא. ב' מה ענין עניויות לכאן. ג' דרש"י פירש לכל דברות ולכל אמירות ולכל צוויים קדמה קריאה לשון חבה עי"ש, אם כן לכאורה אמאי נאמר כאן דווקא ויקרא.

ויש לומר דאיתא במדרש (ויק"ר א' ה') בים

כיון שהוא לשון ארור], עד שקרא לו הקב"ה ואמר לו, אל"ף מפני מה אתה שותק, השיב אל"ף מפני שאין בי כח לומר לפניך כלום, שכל האותיות מחושבים במנין מרובה בי"ת בשתים גימ"ל בשלשה וכן כולם, ואני באחד. אמר לו הקב"ה, אל"ף אל תתירא שאתה ראש לכולן כמלך, אתה אחד ואני אחד, והתורה אחת שאני עתיד ליתן כך לעמי ישראל, שנאמר (שמות כ' ב) אנכי וגו', עיין שם בילקוט בראשית בתחלתו.

[ויש להעיר בטענת אות א', ממה דאיתא בספה"ק אגרא דכלה (בראשית) שכל אות בלשון הקודש יש לה מילוי, מה שאין כן שאר לשונות. ובכן גם א' הוא יותר מאחד, שהרי במילואו הוא אל"ף. אם לא נפרש שמרוב ענותנותה של הא', חשבה שגם מילוי אין לה.]

ויש לומר שזהו פירוש הכתוב (תהלים צ"ג ב) נכון כסאך מאז וגו', פירוש כסאך, היינו אנכ"י גימטריא כס"א [כן איתא גם בפה"ק דגל מחנה אפרים (ראה)]. והפירוש מא"ו, נוטריקון מ'ן א'לף ז'עירא, היינו מדת הזעירא וקטנות של אות אל"ף בבריאת עולם שעמד לו מן

הצד, ורצה לומר על ידי זה זכה במתן תורה להיות בראש אנכי כנ"ל.

זהו כאן ויקרא' אל משה, ואות א' דווקא זעירא, לרמז על בחינת משה עניו מאד, שעמד לו מן הצד כזעירא וקטנות של אות אל"ף בבריאת עולם, עכ"ל"ק של הדברי ישראל.

ויש להבין עומק כוונת המדרש, שאמר הקב"ה להא', אתה אחד ואני אחד, והתורה אחת שאני עתיד ליתן כך לעמי ישראל, שנאמר אנכי וגו'. דהיינו על פי מה דאיתא בשם הרה"ק ר' מנחם מענדל מרימאנוב זצוק"ל (הובא בורע קודש לחד השבועות), שבשעת מתן תורה שמעו בני ישראל רק אות א' של אנכי, וכל התורה היתה כלולה באות א' ההיא.

ואם כן, על ידי שאות א' החזיק את עצמה בעונה, זכה להיות ראש התורה, שכל התורה כולה כלולה באות א'. וכמו דאיתא בגמרא (שבת קה.) אנכי נוטריקון אנא נפשי כתבית יהבית, נמצא שאות א' היא 'אנא', והרי זה דבר גדול שאין למעלה ממנו, שהקב"ה אחד והא' הוא אחד.

ישראל וזל"ק, אמנם הענין עניויות לכאן דווקא, הלא משה היה עניו מאד בכל עניויו והשפיל עצמו בכמה מקומות כדאיתא במדרש הנ"ל¹ אם כן מה היתרון כאן לרמזו על ענין העניויות [כי מדת העניויות של משה רבינו, היא שורש כל הבריאה ושורש כל התורה, ואם כן מדוע נרמזה דוקא כאן].

אלא יש לומר דאיתא בזוהר הק' פקודי רל"ה (עמוד א'), והצריך לענינו זה לשוננו, ויביאו את המשכן אל משה (שמות ל"ט ל"ג) כמה דאייתי כלה לבי חתן וכו', ולא יכול משה לבוא אל אוהל מועד וכו' (שמות מ' ל'), מאי טעמא בגין דהות איהי מתתקנא כהאי, איתתא דאתתקנת ואתקשטת לגבי בעלה, ובהיא שעתא דאיהי קא מתקשטת לא אתחזי לבעלה לאעלה לגבה וכו', עי"ש.

והמגיד הק' מקאזשניץ זצוק"ל בספר תהלות ישראל קפיטל מ"ב (פסוק ב') מתרץ בזה הזוהר הק' פרשת בהעלותך (רע"מ קנב:) עי"ש, והקיצור לענינו, אשר לפי דברי הזוהר הק', הכנסת ישראל מתעטרה בעטרה בניסן וכו', ומאן דבעי למחמי למטרוניתא יכיל למחמי

ויש להוסיף ביאור בענין זה של אלף זעירא, דהנה הכוונה בא' זעירא, היינו שהאלף היא זעירא עד היכן דאפשר, והיינו עד לאות י', שהוא האות הקטנה מכל האותיות.

ואיתא בספה"ק בני יששכר (מאמרי אלול, מאמר א'), שאות י' היא הקטנה שבאותיות, וכאשר רק מניחים עט על נייר, כבר נעשה אות י', ואם כן בתחלת הבריאה היה אות י' שהיא בחינת חכמה כי שורש הבריאה היא חכמה, וכן כתוב (תהלים קי"א י') ראשית חכמה יראת ה'.

כי הקב"ה ברא את העולם בבחינת חכמה שהיא אות י', ומאות י' נשתלשלה האות הראשון שהיא אות א', דהיינו אל"ף זעירא.

ובפרט שציור אות א' היא י' מלמעלה, ו' באלכסון באמצע, ד' למטה, אותיות יו"ד, שמאות י' שהיא בחינת חכמה, נשתלשלה אות א', שהוא אות זעירא, שכולל כל הבריאה כולה, שממנה נתפשטה הבריאה וממנה נתפשטה התורה.

מערתה נביא המשך הדברי

וכו' עד שני שבועות קודם תג השבועות, אז ננעלין תרעי. ולכאורה אדרבה כל הקרב יותר אל החג מהראוי שיפתחו השערים יותר וכו'.

ומתריץ דכיון שאמרו ז"ל (פסחים ו.) שואלין ודורשין לפחות ארבעה עשר יום קודם יום טוב [עי' מרומי שדה (מגילה לב.) דמשמע, שהתקנה ללמוד הלכות חג קודם החג, הוא מדאורייתא, או על כל פנים אסמכתא], אם כן מסתמא גם למעלה הכלה מתקשטת בקשוטיה ומסדרת הקשוטין לכבוד יום החג הוא הנשואין שיבוא, ומבשרי אחזה, כמו שלמטה הכלה מתחלת להתקשט לפני הנשואין, כן למעלה.

והנה מדרך ארץ שבעת שהכלה מתקשטת אין רשות לשום אדם לכנוס ואפילו לחתן כזוהר הק' פקודי הנ"ל, זהו הטעם לנעילת השערים למעלה ארבעה עשר יום קודם החג וכו', עכל"ק של הדברי ישראל.

ויש להעיר טובא בדברי קדשו, כי שני שבועות קודם לחג השבועות הם שני ימים אחר ל"ג בעומר. ונמצא שדוקא

באותו תקופה שלאחר ל"ג בעומר ועד שבועות השערים ננעלים.

וזה הגם שהיה ראוי להיות המשך חזק בין ל"ג בעומר, אשר בו יש קבלת חלק הנסתר התורה, לחג השבועות, שבו יש קבלת נגלות התורה. ואפילו הכי, דוקא בימים אלו יש נעילת שערים, והוא פלא.

מענין קישוטי כלה, הרי אומרים בתיקון ליל שבועות חלקים מכ"ד ספרי תנ"ך, שהם כנגד כ"ד צירופי כלה, והן כ"ד קישוטי כלה, כנודע. ובפרט למנהגינו על פי מנהג אא"ז הק' מקאמרנא זצוק"ל, שאין אומרים משניות בתיקון ליל שבועות. ובכן הוא קצת קצר

ופעם שאלתי אא"ז זצוק"ל אודות אמירת תיקון ליל שבועות, וזירו אותי שיש להעדיף לאומרו, מללמוד שאר לימודים בליל שבועות.

ביארנו שבשני שבועות קודם החג,

יש נעילת שערים, משום

שאז הכלה מתקשטת. אמנם צריכים לטכס עצה, איך נוכל לגשת להשכינה הק' גם בשני שבועות אלו.

ועל כן מביא הדברי ישראל בשם המגיד מקאזניץ עצה על כך וז"ל, אמנם מצאתי עצה טובה כשאדם מקטין ומשפיל את עצמו לפני בוראו יתברך שמו כראוי, ומתקטן לפני אביו, אזי אין נעילת שער לפניו.

למשל כמו הילד הקטן היונק משדי אמו גם בעת שמתקשטת, כי אין בושה לפני קטן כמובן. וכן הענין כשמקטין האדם את עצמו ברוחו הנמוכה, אז יוכל לבוא אל שער המלך וכו', עי"ש.

ועתה לפי דברי הזוהר הק' פקודי הנ"ל, ויביאו את המשכן אל משה כמה דאייתי כלה לגבי חתן וכו', ולא יכול משה לבוא אל אוהל מועד מטעם דההיא שעתא דאיהי קא מתקשטת לא אתחזי לבעלה לאעלה לגבה.

הנה אמנם ידוע משה עניו מאד מכל האדם, וכשאדם מקטין ומשפיל את עצמו לפני בוראו, אין נעילת שער לפניו, כמו הילד הקטן שיונק משדי אמו גם בעת שמתקשטת כדברי המגיד הקדוש הנ"ל.

זהו שמרמז בכאן הענין עניויות על ידי

האל"ף זעירא, דאלולי זאת לא היה יכול משה לבוא אל אוהל מועד רק על ידי ענותנותו והשפלתו לא היה נעילת שערים לפניו, עכ"ל"ק.

ונמצא דמי שהוא בהכנעה וענוה, אין שום שער ננעלת לפניו. ואפשר שזהו כל ענין ימי הפורים, הצעקות והצומות, ומרדכי לובש לבוש שק, כדי שיגיעו בני ישראל למדת הכנעה וענוה וביטול גמור, אשר על ידי זה יוכלו ליכנס בכל השערים, ואין שער סגור בפניהם.

ולפי הדברי ישראל, מרוב ענותנותו של משה רבינו, לא היה נעילת שערים בפניו, כי היה בחינת תינוק יונק משדי אמו.

והנה, כתיב (ויקרא ט"ז ב') ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחיך ואל יבא בכל עת אל הקדש וגו'. ודרשו בתורת כהנים (אחרי א' ו') אהרן באל יבוא, ואין משה בכל יבוא. היינו שמשה היה רשאי ליכנס לכל עת לבית קודש הקדשים, וזהו משום שהיה בבחינת תינוק היונק משדי אמו, שרשאי לבוא בכל עת, ודו"ק.

ויש לרמז בעז"ה, דדברי המדרש הנ"ל

היה בבחינת ארון אינו מן המדה.

ועל כן אמרו חז"ל (ברכות נה): שמשוה רבינו אמר לעשות תחלה ארון ואחר כך משכן וכלים, כי משה רבינו היא בסוד הארון, ביטול גמור בבחינת אין, בחינת בית קודש הקדשים, לכן סבר שעיקר המשכן הוא הארון.

ועל פי הקדמות אלו, נ"ל בעז"ה ובזה לקשר סיום פרשת ויקרא לתחלתה ולתחלת פרשת צוה. דהנה, פרשת ויקרא מסיימת לאשמה בה, לאשמ"ה אותיות מש"ה א', היינו על ידי שמשוה רבינו דבק במדת הא', להיות בהכנעה וענוה, זכה להיות נקרא אל המשכן, כדכתיב ויקרא, בא' זעירא.

ובתחלת פרשת צו כתיב מ'וקדה במ' זעירא, וכשתצרף א' זעירא של ויקרא, עם מ' זעירא של מ'וקדה, יש כאן אותיות א"ם, כי כאן מגלה לנו התורה הק' הטעם שהמקטין עצמו יכול ליכנס אל השכינה בכל עת, כי אז השכינה דומה לאם, וכאשר תינוק קטן צריך לאכול מאמו, אין מי שיפריע לו מליכנס לאמו, ויכול ליכנס בכל עת, ודו"ק היטב.

מבואר שהיו ג' פעמים שעמד משה מן הצד, בים, בסיני, ובאהל מועד. ופעם אחד שאות א' עמד מן הצד, בבריאת העולם, ובסך הכל יש ד' פעמים שעמדו משה ואות א' מן הצד, ד' פעמים צ"ד בגימטריא שלו"ם, לרמז שכל היסוד של שלום, תלוי במדת הכנעה וענוה וביטול.

ואלו הג' פעמים שעמד משה מן הצד, למעלה מהם הוא זה שאות א' עמד מן הצד, שזוהו בחינת קודש הקדשים. וכיון שמשוה רבינו זכה לביטול נפלאה כזאת, היה יכול ליכנס לקודש הקדשים בכל עת, כיון שהוא היה לו מדת הביטול של אות א' שכנגד קודש הקדשים.

והארון שבבית קודש הקדשים היתה בבחינת ביטול גמור, כי ארון אינו מן המדה, ואין מקום לבית קודש הקדשים להכניס הארון (יומא כא.), כי הארון היא בבחינת ביטול ואין.

ולכן הותר דוקא למשה רבינו ליכנס לבית קודש הקדשים בכל עת, כדאיתא בספ"ק עשרה מאמרות (מאמר חקור דין, ח"ג פ"ד) שכשהיתה יוכבד מעוברת עם משה, לא הוכר עוברת, כיון שגם משה

לקבל הארות גדולות עד שהיינו כבן הבריא שהאם מגביה את הבן לנשק אותו או לינק אותו שאז כנראה הבן למעלה ממקום חיותו.

וכיון שהמדות מרמזים על כנסת ישראל, והמוחין על קוב"ה, מניחים הקערה והסימנים על גבי המצות, להורות שקוב"ה הגביה את בני ישראל עד שהיו נראין כביכול למעלה משורש חיותם, יעו"ש דב"ק.

על כל פנים למדים מדברי קדשו, שבליל הסדר בני ישראל דומים לתינוק היונק משדי אמו. ומזה יש ללמוד גודל קדושת ליל הסדר, כי תינוק היונק משדי אמו, אין שער ננעלת לפניו, ויכול ליכנס לכל השערים, ודו"ק היטב.

ובלכת דרך זה, ממשיך הדברי ישראל לבאר למה שזכה משה רבינו על ידי ענותנותו וזל"ק, ולא עוד אלא שזכה שהקב"ה קרא אותו בלשון חבה לכנוס.

דבכל דבר שבקדושה כשאדם רוצה לכנוס, אם הוא בעצמו מוכן וכדאי

ועל פי הקדמות אלו, יאירו עינינו בדברים נפלאים שכתב אא"ז בספה"ק לבנת הספיר, כתב אא"ז בספה"ק לבנת הספיר (סדר הקערה) שהמצות הן כנגד חב"ד, וסימני הקערה הן כנגד חג"ת נה"י, והקערה היא מלכות, וקשה למה מניחים הקערה והסימנים, שהם כנגד המדות חג"ת נה"י"ם, על המצות שהם כנגד המוחין של חב"ד.

ותירץ על פי מה דאיתא בספה"ק מאור עינים (שמות) דיש שני מיני יניקה, (א) שהאם מרכבת את הבן על ידה ומניקה אותו, (ב) כשהבן הוא חולה, צריכה האם להרכין עצמה אל הבן ולהניק אותו.

כן בבני ישראל יש שתי בחינות הללו, (א) כשהם בריאים במעשיהם, הקב"ה מגביה אותם ומקרב אותם אליו, (ב) כשאינם בריאים מצד מעשיהם, אז הקב"ה כביכול מצמצם עצמו ומרכין עצמו למטה.

ואיתא בכתבי אריז"ל (פע"ח שער חג המצות פ"א) דביציאת מצרים העלה הקב"ה את בני ישראל להאיר להם באור גדול למעלה ממדרגתם, והגדיל לעשות עמנו, שעשה אותנו כלים הראויים

מצינו בשום מקום בתורה כדבר הזה, שכאשר נאנס אדם ולא קיים מצוה, תתן לו התורה אפשרות שנית להשלים המצוה. אלא דעל ידי רוב ענותנותם זכו לחידוש זה.

ועל דרך זה איתא בשם הרה"ק בעל בית ישראל מגור זצוק"ל, שבאמת לא היה ראוי שיתן הקב"ה מצות פסח שני. אלא אלו שנטמאו במת צעקו מעומק לבם מתוך שברון לב, למה נגרע (במדבר ט' ז'), ועל ידי זה השברון לב המשיכו מצוה חדש של פסח שני.]

ורבריו ז"ל כדרך שאמרו (עירובין נד.) ואם עושה כן הקב"ה עושה לו סעודה בעצמו, שנאמר (תהלים ס"ח י"א) תכין בטובתך לעני אלקים עי"ש.

והיינו כאמור כענין אות אל"ף בבריאת עולם שעמד לו מן הצד מחמת בושה, אמר הקב"ה אל תתירא, וזכה ונעשה ראש למתן תורה כנ"ל.

וכן משה רבינו ע"ה שעמד לו הצד ואחר כל הכנות במעשה המשכן והקמתו לא יכול לבוא אל אוהל מועד

לכנוס על זה נאמר (תהלים ק"א ג') ורחב לבב אותו לא אוכל.

רק אם אחר כל הכנות הוא בעיני עצמו שאיננו כדאי ולא יכול לכנוס על זה נאמר (ישעיה נ"ז ט"ו) אשכון את דכא ושפל רוח, והקב"ה קורא אותו בלשון חבה לכנוס.

והיינו שאמר אא"ז [הרה"ק ר' יחזקאל מקוזמיר] צצוק"ל על הנאמר בפסח שני (במדבר ט' י') או בדרך רחוקה לכם ועשה פסת לה'. ופירש רש"י בדרך רחוקה, שהיה חוץ לאסקופת העזרה כל זמן שחיטה, והוא תימה כיון שעמד אצל העזרה אמאי לא נכנס.

אלא מחמת ענותנותו ושפלותו בעיני עצמו אמר מי אנכי לגשת אל הקודש, לכנוס בתוך קדושי עליון, וכשרצה לכנוס נסוג אחור מחמת בושה. וכן היה כשנכנס כת ראשונה וכת שניה וכת שלישית, בכל פעם שרצה לכנוס נסוג אחור מחמת בושה ולא יכול לכנוס. כיון שראה הקב"ה כן, אמר כן אעשה לך יום טוב בפני עצמו, עכ"ל [הרה"ק מקוזמיר].

[ובזה יובן מה שלכאורה קשה, שלא

לאדם יותר תפיסה ברוח הקודש.

ומה שמשה רבינו עמד מן הצד, היינו משום שתלה שמע מתורת נבואה, שהוא מחוץ ממנו, והיה מוכרח להשאר בחוץ ומן הצד, עד שקרא לו הקב"ה והבין היטב, שהדברים מוסבים אליו.

ועל כן נאמר כאן ויקרא אל משה, ולא נזכר תיכף מי הוא הקורא, כיון שבבחינת נבואה, אין להנביא תפיסה בהנבואה. עד שזוכה לבחינת רוח הקודש, ומשיג שהקב"ה מדבר אליו.

וזהו שהיה בקריעת ים סוף, שמתחלה עמד מן הצד, אבל אחר כך זכה לומר שירה. וכתב רש"י (שמות ט"ו א') שעלה בלבו שישיר שירה, היינו שזכה לרוח הקודש, ואמר השירה ברוח הקודש, כי אז השיג וידע שמדברים אליו, והבין.

והשי"ת יעזור, שנוכל לעשות הכנה דרבה לקראת חג הפסח, ונדע עד כמה שיכולים להתעלות בכח ימי הפסח, וימלא ה' כל משאלותינו לטובה, שתבנה בית המקדש במהרה בימינו, ונזכה לביאת גואל צדק ובא לציון גואל במהרה בימינו, אמן.

באומרו מי אנכי לכנוס כנ"ל. ועל ידי זה ויקרא אל משה, בלשון חבה לכנוס, והוא בנין אב לכל דברות ואמירות וצוויים ולכל דבר שבקדושה, ודי למבין, עכ"ל"ק בתוספת ביאור.

ויוצא לנו מדברי קדשו, שעל ידי שאות א' עמדה מן הצד, זכה להיות ראש לכל האותיות, וכמו כן משה רבינו, היה בתכלית ההכנעה וענוה, עד שחשב עצמו שאינו ראוי כלל.

וזהו גם לאחר כל הכחות וכל המחשבה שהכניס בבנין המשכן, אפילו הכי החשיב עצמו שאינו ראוי כלל ליכנס עד שקרא לו הקב"ה, והבין.

אולי יש להוסיף עוד הבנה נפלאה בס"ד בלשון המדרש, שמשה עמד מן הצד. דהנה יש בחינת נבואה ובחינת רוח הקודש.

נבואה הוא בחינת מקיפין, שנשפע דבר ה' אל הנביא ממה שלמעלה ממנו, ואינו כלול בקרבנו. אבל רוח הקודש היא מקרב האדם עצמו. והגם שמעלת הבואה גדולה ממעלת רוח הקודש, יש

בעזה"ת

שבת קודש פרשת מצורע שבת הגדול תשפ"ד לפ"ק

קידושא רבא

וזהו על פי מה שאמרו חז"ל (שבת ק"ח:)
השומר שבת כהלכתו, אפילו עובד
עבודה זרה כדור אנוש מוחלין לו,
וכשיצאו בני ישראל מצרים יצאו
מהחטאים של מצרים, לזכות לתיקון
הדיבור, ולבחינת פה סח.

כי במצרים היתה הדיבור של בני ישראל
בגלות, וכשיצאו ממצרים היה בזה
גאולת הדיבור. שבמצרים היה הדיבור
סתומה אצלם, וכשיצאו ממצרים יצאה
הדיבור מן הגלות.

וזה מרומז בלקיחת קרבן פסח, אשר
הוא לשון פה סח, שקבלו כח הדיבור.

ותחלת גאולת הדיבור התחילה אצל
משה רבינו, כשלא רצה משה רבינו לירד
למצרים לגאול את ישראל, כי אמר כי
כבד פה וכבד לשון אנכי (שמות ד' י'), ואמר
הקב"ה למשה מי שם פה לאדם או מי
ישום אלם (שם פסוק י"א), שהקב"ה הוא

שבת קודש זאת נקראת שבת'
הגדול', שהוא סופי תיבות
ת"ל, ובטור ושולחן ערוך סימן ת"ל, יש
הלכות שבת הגדול.

כתב הטור, שבת שלפני הפסח קורין אותו
שבת הגדול, והטעם לפי שנעשה בו נס
גדול, שפסח מצרים מקחו בעשור כדכתיב
בעשור לחודש הזה ויקחו להם שה לבית
אבות שה לבית, ופסח שיצאו ישראל
ממצרים היה ביום ה' כדאיתא בסדר עולם,
ונמצא שי' בחדש היה שבת, ולקחו להם כל
אחד שה לפסחו וקשר אותו בכרעי מטתו,
ושאלום המצריים למה זה לכם, והשיבו
לשחטו לשם פסח במצות השם עלינו, והיו
שיניהם קהות על ששוחטין את אלהיהן
ולא היו רשאים לומר להם דבר, ועל שם
אותו הנס קורין אותו שבת הגדול.

והנה, במה שכתב הטור שי' בחודש היה
בשבת, מבואר שיש למקח הפסח
שייכות מיוחדת לשבת.

שנותן הכח לדבר או שלא לדבר.

ועל כן בשבת קודש שלפני פסח, הפרישו הקרבן פסח, אשר מצות עשה של פסח ומילה דוחים שבת, כי בשבת זה זכו בני ישראל לכח פה סח, אשר בכח זה יכולים לספר ביציאת מצרים.

בהמשך דבריו כתב הטור, ולקחו להם כל אחד שה לפסחו וקשר אותו בכרעי מטתו, ושאלום המצריים למה זה לכם, והשיבו לשחטו לשם פסח במצות השם עלינו, והיו שיניהם קהות על ששוחטין את אלהיהן ולא היו רשאים לומר להם דבר, ועל שם אותו הנס קורין אותו שבת הגדול.

הדקדוקים רבו, ונציע מקצתן. (א) מדוע קשרו את הפסח דוקא לכרעי המטה, היה ראוי לקשור קרבן קדוש כזה, לספר תורה או לארון קודש. (ב) מקושיית המצרים, ששאלו למה זה לכם, משמע שלא היה להם שום השגה מה שבני ישראל עושים, ולא היה להם הוה אמיא, מפילו אחד מאלף, שבני ישראל יאמרו שבאים לשחוט אלהיהם. (ג) מה שהשיבו לשחטו לשם פסח 'במצות

השם עלינו', היינו שם הוי"ה, כמו שכתב הרמב"ן (ויקרא א' ט') שבקרבנות לא נזכר שם אלקים, רק שם הוי"ה, כי הקרבנות שייכים לשם הוי"ה, ולא לשם אלקים, אשר שם אלקים היה שייך לפרש הכוונה שהוא אלקא דאלקיא, היינו שהקב"ה הוא אלקים על שאר הכחות, אבל שם הוי"ה מורה על שהקב"ה הוא אחד, ה' אחד ושמו אחד, ואין כח אחר, עיי"ש. (ה) עוד יש להעיר במה שכתב הטור, שלא היו רשאים לומר להם דבר, וכי מי הודיע למצרים שאינם רשאים לענות לבני ישראל.

אשר על כן נראה, שכאן גילה הקב"ה, שכל דבר שנעשה בעולם הוא בהשגחה פרטית, וגם כל תנועה של בהמה חיה ועוף הוא בהשגחה העליונה. ועל כן נטל הקב"ה כח הדיבור ממצרים, להראותם שבלי רשות השגחה העליונה, לא יכולים לפתוח פיהם כלל.

ועד הנה היה להמצרים כח הדיבור, ובני ישראל בגלות מצרים היה הדיבור שלהם בגלות. וכאן נהפכה הדבר, שניטל מהמצריים כח הדיבור, וניתנה לבני ישראל, שבני ישראל היה בכחם לדבר

האמונה קצת לההרגשים, ג) אמונה בעצמות, שאין האמונה בהרגשים, אלא שאמונה ממלא כל הקומה שלימה של האדם. והיא הדרגא המעולה של אמונה.

ובזה יש לפרש מה שאומרים בהגדה של פסח, את עמלינו אלו הבנים, עמ"ל ראשי תיבות מ'וח ל'ב ע'צמות, שכל יגיעתינו ועבודתינו הוא להכניס אמונה גם בעצמות הבנים, שיהא כל הקומה שלימה שלהם מלאה אמונה.

ולרמזו על מדריגה זו של אמונה שמגיע גם לעצמות, יש מצות קרבן פסח, שנאמר בו (שמות י"ב מ"ו) ועצם לא תשברו בו, שעל ידי הקרבן פסח נזכה לאמונה שמגיע גם לעצמות. ועל זה כתיב (תהלים ל"ה י') כל עצמותי תאמרנה ה'.

ואפשר שזהו הכוונה במה שאומרים כל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח, כי אין הכוונה רק בריבוי סיפור, אלא הכוונה להרחיב בהסיפור, עד שלא תהיה רק אמונה במוח, אלא תתפשט בכל הקומה שלימה, עד שמגיעים למדריגת אמונה בעצמות, שיהיה כל עצמותי תאמרנה ה'.

והם זכו לקרבן פסח, אבל המצריים לא היו רשאים לומר דבר. אשר בבית המקדש היו בני ישראל

ועל זה כתב הטור, שעל שם אותו הנס נקרא שבת הגדול, ובאמת כאשר מעיינים בדברי הטור, יש שם הרבה נסים, יש הנס שנטלו אלהיהם של מצרים, ויש הנס שניתנה כח הדיבור לבני ישראל, ויש הנס שניתלה כח הדיבור מצרים, ולא פירש הטור על איזה מהנסים הללו, היתה הנס היותר גדולה, שעל שם זה נקרא שבת הגדול.

וכיון שבקרבן פסח זכו בני ישראל לכה הדיבור, לכן בזמן שבית המקדש היה קיים, היו שלש כתות בהקרבת הקרבן פסח, וכל כתה אמרה את ההלל, כי על ידי קרבן פסח, זכינו לכה הדיבור, ועל ידי קרבן פסח, נוכל לומר הלל, והבן.

אופן ב. איתא בספר אמונה ובטחון שהוא לקט חשוב מספרי

חסידות, (מהג"ר דוד חי אביחצירא שליט"א - עמוד י"ד), שיש שלש דרגות באמונה, א) אמונה במוח, שמגיע להשגה של אמונה בפילוסופיא. ב) אמונה בלב, שכבר נוגע

במה שאמרו בני ישראל במצות השם עלינו, מרומז שהגיעו למדריגת כל עצמותי תאמרנה השם, שזכו למדריגה המעולה של אמונה, שגם בעצמותיהם הרגישו אמונה.

נמצא שצריכים למלאות כל הקומה שלימה באמונה, שיהיה אמונה משערות הראש ועד צפורני הרגלים, אלא שזה לא נעשה בבת אחת, אלא צריכים להתחיל מאמונה שבמוח, שזהו ענין לקיחת הקרבן פסח, ומשם להגיע לאמונה שבלב, כדאיתא בכתבי האריז"ל (פע"ח שער חג המצות פ"א) שגלות מצרים היה מחמת שיניקת פרעה היתה ממיצר הגרון שמפסיק בין מוח ללב, וכשנגאלו ממצרים נפתח מפיצר הגרון, וזכו בני ישראל להכניס אמונה בלב, ועל ידי אכילת הקרבן פסח, היו מפשיטים האמונה בכל הקומה שלימה, עד שהגיעו גם לאמונה בעצמות, שהוא מדריגת נחשון בן עמינדב בשעת קריעת ים סוף, ודו"ק היטב.

והשי"ת יעזור, שנזכה לקבל היום טוב בשלימות ומתוך שמחה, ועל זה יש הקדמה של לקיחת הקרבן פסח בשבת הגדול לכפר על כל עונותינו.

ונ"ל בעז"ה ששלשה מדריגותו הללו של אמונה רמוזים בלשון קדשו של הטור. מה שכתב, שבת שלפני הפסח קורין אותו שבת הגדול, והטעם לפי שנעשה בו נס גדול שפסח מצרים מקחו בעשור, כדכתיב בעשור לחודש הזה ויקחו להם שה לבית אבות שה לבית וכו', ולקחו להם כל אחד שה לפסחו. עצם לקיחת קרבן הפסח, היתה המדריגה הראשונה של אמונה, הכרת הקב"ה במוח.

וקשרו אותו בכרעי מטתו. נ"ל בעז"ה שבזה באו לרמז למה דאיתא בגמרא (פסחים נו.) ביקש יעקב לגלות לבניו קץ הימין ונסתלקה ממנו שכינה, אמר שמא חס ושלום יש במטתי פסול וכו', אמרו לו בניו שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד, אמרו כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבנו אלא.

ובמה שקשרו השה לכרעי המטה, רמזו למטתי השלימה של יעקב אבינו, שאז אמרו השבטים הקדושים שאין בלבם אלא אחד, והיינו אמונה בלב.

ושאלום המצריים למה זה לכם, והשיבו לשחטו לשם פסח במצות השם עלינו.

הגדה בשבת הגדול, מעבדים היינו עד לכפר על כל עונותינו, שאחר כך נוכל לזכות לבנין בית הבחירה. וכבר נזכה להגאל מהגלות המרה והארוכה.

ונזכה לשבת הגדול, שגם הקטן שבקטנים יזכה להתעלות להיות גדול, שעל שם זה נקרא שבת הגדול, ונדע שאין לנו לירא משום דבר, כי אין כאלקינו אין כאדוננו אין כמלכנו אין כמושיענו, ולירושלים עירך ברחמים תשוב, ונזכה לביאת משיח צדקינו ולתיקון השלם, ובא לציון גואל במהרה בימינו, אמן.

ונזכה לערוך היום טוב של פסח מתוך שמחה, וכאשר אוחזים המצה ביום ראשון נדע שהמצה היא מיכלא דמהימנותא (וזה"ק ח"ב מא.), שעל ידי אכילת מצה תתפשט אמונה בכל הקומה שלימה, להיות בחינת כל עצמותי תאמרנה ה'.

ואחר כך ביום השני, אוכלים מצה שהוא מיכלא דאסוותא (וזה"ק ח"ב קפג:), לכפר כל ענין של חטא שגורם שלא תוכל להפשיט האמונה בכל הקומה שלימה.

וכן כתב הרמ"א (סי' ת"ל סעיף א') שאומרים

סעודה שלישית

ברוממות א'ל וגדולתו יתברך שמו, עד כאן לשונו הקדוש [של הנועם אלימלך].

ניתן לומר כי אלו שני סוגי ההנהגות אמורים, ישנה הנהגה נסית כמו נסי קריעת ים סוף ודומיהם, והוא בבחינת בתוך הים.

אך הצדיק לוקח הנהגה זו, ורואה אותה גם בהנהגה הטבעית, ביבשה, שכל הנעשה עמו ואשר נראה כי בדרך הטבע הוא, הרי הוא רק מכת ההשגה הפרטית הנסתר בכל פעולה ודבר הנמצא בעולם, עכ"ל אמונה ובטחון.

הרי שקריעת ים סוף מורה על הנהגה למעלה מן הטבע, כי חז"ל סיפרו לנו הרבה נפלאות שהיו בשעת קריעת ים סוף, שהים נחלקה ליי"ב חצי עיגולים ובני ישראל עברו בתוך הים, והיו מים מתוקים יוצאים מכותלי הים, והים היתה מרוצפת באבנים יפים, ולא עברו בתוך רפש וטיט, ועוד הרבה נסים המבוארים בדברי חז"ל.

וכאמור, הצדיקים רואים גם בתוך הטבע נסים ונפלאות שעושה הקב"ה. וכן כולנו נוכל לזכות לאפס קצהו של מדריגה

ניסן הוא החודש של אמונה. ואיתא בספר אמונה ובטחון

(עמוד כ"א) וז"ל, וזוה אמרתי לפרש מה שדבר בקדשו הרה"ק בעל נועם אלימלך (ליקוטי שושנה ד"ה א"י ע"ד שפירשתי) ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים (שמות י"ד כ"ב) [ובספה"ק קדושת לוי (בשלה) מבואר שבשעת קריעת ים סוף נהפכו המים שבים מיש לאין].

דהנה ישראל בשעת קריעת ים סוף ראו נפלאותיו יתברך שמו ורוממותו וגדולתו, ויש צדיקים שהולכים תמיד בדביקות ולבם תמיד ברוממות אל ובגדולתו אף שלא בשעת קריעת ים סוף, שגם ביבשה רואין נפלאותיו איך הם עד אין קץ וערך בכל דבר ודבר הנמצא בעולם.

וזהו הפירוש ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים, פירוש שביבשה הלכו בזה הרוממות אל כמו בים.

וזהו הפך ים ליבשה (תהלים ס"ו ו'), שהצדיק הנסים והנפלאות הנראין בים הוא רואה ביבשה, לאשר הולך תמיד

ישראל, שיורים ויורים, ואפילו הכי לא ניזוק אף אחד מישראל, וכן שומעים לדאבוננו דברים להיפוך, וצריכים לדעת שכל זה הוא בהשגחה העליונה.

ולפי זה נמצא שני קריעת ים סוף לא היו רק לתכלית של נסי קריעת ים סוף, אלא נסי קריעת ים סוף היו גם לגלות על היבשה, שכל הנהגת הטבע הוא גם כן נסים ונפלאות מהשי"ת, והבן.

במור (א"ח ס"ה ת"ל), שבת שלפני הפסח קורין אותו שבת הגדול, והטעם לפי שנעשה בו נס גדול, שפסח מצרים מקחו בעשור כדכתיב בעשור לחודש הזה ויקחו להם שה לבית אבות שה לבית, ופסח שיצאו ישראל ממצרים היה ביום ה' כדאיתא בסדר עולם, ונמצא שי' בחדש היה שבת, ולקחו להם כל אחד שה לפסחו וקשר אותו בכרעי מטתו, ושאלום המצריים למה זה לכם, והשיבו לשחטו לשם פסח במצות השם עלינו, והיו שיניהם קהות על ששוחטין את אלהיהן ולא היו רשאים לומר להם דבר, ועל שם אותו הנס קורין אותו שבת הגדול.

ונ"ל בעז"ה להקדים קטע נפלא באור

זאת, כשהולכים ברחוב, או במדבר, רואים בכל דבר נפלאות השי"ת, כי כמה נפלאות יש לראות בתוך הטבע, כי יש כמה דברים שבתוך הטבע, שבהם יש לראות נפלאות השי"ת, כמו שהיה אפשר לראות בשעת קריעת ים סוף.

ומה לנו גדול, ממה שהיה מלפני כמה שבועות, שכותלי הבתים התחילו לרעוד מחמת רעידת אדמה. ואיני זוכר שהיה כזה בזמנינו. והוא בכלל מה שאמרו חז"ל (ברכות נט): לא נבראו רעמים אלא לפשוט עקמומית שבלב, שעל ידי רעדה כזאת, יש להשוות עקמימיות שבלב.

ובכן בכל יום כשמתעוררים בבוקר, ואומרים מודה אני לפניך, צריכים להודות להשי"ת על נסים ונפלאות. ולא רק על הנסים ונפלאות שהם למעלה מן הטבע, בכחינת בתוך הים, אלא גם אלו שבתוך הטבע, בחינת יבשה.

ובכן כשיוצאים מן הבית ומנשקים המזוזה, צריכים לבקש מהשי"ת ולהודות לו על הנסים שבתוך הטבע.

וכן רואים בשבועות האחרונות בארץ

שלל שלל רב, כידוע הפלגת הנשמות אשר הרבה לעשוק.

ואין לך דבר שפוקד עליו להוציא בולעו מפיו, זולת אמצעות עסק התורה יעשה כל דבר עיקר. יעלה ניצוצי הקדושה שנפלו קודם עולם התיקון, ויוציא מס"מ בולעו מפיו ומפוצצו וממחה כוחו עד אשר יקיא חיל בלע, והוא מאמרם ז"ל (קדושין ל:) אם פגע וכו' אם אבן הוא נימוח ואם ברזל מתפוצץ.

ובפסוק זה גילה הכתוב פלאי התורה ותעצומיה, ואמר זאת התורה תועלותיה אשר תסובב קריאתה, לעולה פירוש שבאמצעותה תתעלה השכינה שהיא בחינת כנסת ישראל [על מנחה כותב שם כמה ביאורים] וכו'.

לחטאת ולאשם, הם שני בחינות הברורין, הא' חלקי הקדושה שירדו למטה ממדרגתם בתחלה בעולם התהו, כנגדם אמר לחטאת, והשניה חלקי הנשמות שנעשקו מאדם בחטאו, כנגדם אמר לאשם.

כי התורה תועיל לשני בחינות אלו לבררם

החיים הקדוש פרשת צו, על פסוק (ו' ל"ז) זאת התורה לעלה למנחה ולחטאת ולאשם ולמלואים ולזבח השלמים, וזל"ק, ובדרך רמז נראה על דרך אומרם במנחות (ק"י.) אמר ריש לקיש מאי דכתיב זאת התורה וגו', כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב כו' עד כאן, גם אנו נאמר בדרך זה.

וקודם אקדים דברי רבותינו ז"ל אנשי אמת שונים בש"ע נהורים [אשר אא"ז צוק"ל היה אומר בשם צדיקים שנהגו לומר בתפלת מוסף של ראש השנה, הבן יקיר לי אפרים עם ילד שע שעשועים, וכוונתם היתה להמשיך אלו האורות הנפלאות - ש"ע נהורין], אשר אמרו כי תכלית עסק התורה הוא לברר ניצוצי הקדושה אשר נפלו ואשר נאנסו מהקדושה, ולהחזירם ביחוד שלם לכמות שהיו [אשר האריז"ל גילה לנו סוד ענין זה של ניצוצי קדושה והעלתם].

והם שני בחינות, האחד ניצוצי הקדושה שירדו בעולם התהו לסיבה ידועה לו, והמושג ליודעי דעת יספיק לטעם נכון. והשני הם נפשות העשוקות אשר עשק אדם בליעל מאדם הראשון בחטאו אשר

ממקום ירידתם, ולא בירור לבד, אלא גם יכוננם במקום שנחסרו ממנו, והוא אומרו ולמלואים, למלאותם במקומם זה כנגד ניצוצות שירדו וכו', עכל"ק.

הרי מבואר בדברי האור החיים הק', שיש שני סוגי ניצוצין הנמצאים בתוך הקליפה, א) אלו שנפלו לעולם התוה בשעת הבריאה, מחמת שברית הכלים, ב) ניצוצי קדושה שנפלו מחמת חטא אדם הראשון ושאר חטאים.

והאור החיים הק' מגדיר הניצוצות שנפלו מצד עולם התוה, שהם בחינת חטאת, והניצוצות שנפלו מחמת חטאים, שהם בחינת אשם, והגדה זו כשלעצמה היא דבר פלא.

אמנם כתב, שלשני סוגי ניצוצות הללו יש תיקון על ידי עסק התורה. וכח התורה להעלות ניצוצי קדושה מתוך הקליפה, הוא משום דכאשר מכניסים אות ר' לתה"ו, נעשה תור"ה.

והנה, בענין הניצוצות שנפלו מחמת שברית הכלים, כתב האור החיים הק' הלשון 'סיבה

ידועה לו, והמושג ליודעי דעת יספיק לטעם נכון', הרי שהאור החיים הק' בעצמו לא רצה לפרש הטעם מדוע היה צריך להיות באופן זה, שיהיה שבירת הכלים ונפילת ניצוצות לתוך הקליפה, וגם לפני שנברא העולם, יהיה העולם במצב שיצטרך לתיקון.

ובענין אלו הניצוצין, פעם שאלני אא"ז זצוק"ל, אם אני יודע מה זה המושג של 'שבירת הכלים'. חשבתי בדעתי, מי אני לענות על שאלה כזאת. אז אמר לי אא"ז ששבירת הכלים היינו שמים הוא דבר טוב, אבל כשיש הרבה מים, זהו שבירת הכלים. והיינו שהכלים נתגאו ולא רצו להשפיע להכלים שבמדריגה שלמטה מהם, ולא היה בהם כח להכיל ריבוי ההשפעה ולכן נשברות, עכתד"ק של אא"ז.

והדברים מבוארים בכתבי האריז"ל (אוצרות חיים, שער הנקודים פרק ד'), שעוד לפני בריאת העולם היו ז' מלכין דמיתו, ועל ידי זה נפלו ניצוצי קדושה לתוך הקליפה לפני שנברא.

כי בתחלה ברא הקב"ה את העשר ספירות באופן שהיו חד סמכא, שהיו

ישמעאל, וכן שני כתובים המכחישים זה את זה עד שיבוא הכתוב השלישי ויכריע ביניהם, ויש גירסא, 'וכאן' שני כתובים המכחישים זה את זה.

ויש לרמז כא"ן ראשי תיבות א'זרות נ'יצוין כ'לים. ומתחלה היו הספירות באופן של חד סמכא, שהיו שני כתובים המכחישים זה את זה, ולא היו יכולים להשפיע זה לזה. עד שיבוא הכתוב ה'שלישי' רמז שנתייסדות הספירות באופן של 'שלשה' קוין, ויכריע ביניהן, שיוכלו להשפיע זה לזה, ויש תיקון לפגם של הניצוצות שנפלו, ודו"ק. ולדעתי הוא פירוש נפלא.

אלא שעדיין טעמא בעי, ברא הקב"ה עולם באופן זה, שכבר בתחלת בריאתו, בטרם נברא אדם הראשון, כבר יהיה פגם שצריך תיקון.

ואולי יש לתת בזה קצת טעם לשבת, על פי מה שאמרו חז"ל (חולין ס:) שבשעת בריאת העולם אמרה ירח לפני הקב"ה אין שני מלכים משתמשים בכתר אחד, ואמר לה הקב"ה לכי ומעטי עצמך, ואז נבראו הכוכבים, ועל זה אמר הקב"ה

הספירות זו למעלה מזו, באופן שלא יוכלו להשפיע זה לזה, ועל כן נשברו הכלים, ונפלו הניצוצות לתוך הקליפה.

והתיקון לזה, הוא על ידי שנתחדשו הספירות באופן של שלשה קוים, שיש קו ימין, חכמה חסד נצח. קו שמאל, בינה גבורה הוד. קו האמצעי, כתר דעת תפארת יסוד מלכות.

נמצא ששבירת הכלים היה מחמת שהעולם נברא באופן שיהיה משפיע ומקבל, וכאשר היו הספירות בחד סמכא, לא היה שייך שיהיה משפיע ומקבל, ובכן לא היה שייך שתתקיים העולם באופן זה, עד שנעשה שבירת הכלים, ושוב נתחדשו הספירות באופן של שלשה קוין.

עוד מבואר בכתבי האריז"ל (אוצרות חיים, שער רפ"ח פרק א') שיש שלשה דברים הצריכים תיקון אחר שבירת הכלים, והן אורות כלים וניצוצות.

ועל פי הקדמות אלו, עלה ברעיוני בעז"ה לפרש באופן נפלא מה שאומרים בכל יום תפלה, בסיום ברייתא דרבי

הביאו עלי כפרה שמיעטתי את הירח, שמקריבים שעיר לחטאת בראש חודש.

ואיתא בספה"ק ליקוטי מוהר"ן (סימן י') שזה שהקב"ה אמר הביאו עלי כפרה, הוא שורש התשובה, ומזה נובע כח התשובה לבני ישראל.

ואם כן כבר בבריאת העולם, היה חפץ הקב"ה בתשובה, גם אם לא יחטא האדם. ועל כן היה ענין זה של ז' מלכים דמיתו, וניצוצות שנפלו מצד עולם התוהו, עוד לפני שנברא העולם, והבן.

הסוג השני של ניצוצות שצריכים תיקון, הם נפשות העשוקות אשר עשק אדם בליעל מאדם הראשון בחטאו וכו'. וכתב האור החיים הק', שתיקון ניצוצות הללו, הוא גם כן על ידי תורה.

והנה, איתא בספה"ק אור מלא (לך) בשם המגיד הק' מקאזניץ צוק"ל, שיש לתקן גזירת מו"ת על ידי שנותנים צדקה, כי בזה מוסיפין אות ע' למו"ת נעשה מעו"ת, היינו המעות שנותן לצדקה.

(לסוכות, אושפיזא דאברהם), שגם על ידי תורה יש להמתיק גזירת מות, כי תורה נקראת עץ חיים (משלי ג' י"ח), וכאשר מוסיפים אותיות ע"ץ לתיבת מו"ת, נעשה עצמו"ת. ולדרכנו הכוונה בזה, שהחטא הוא מות, ועל ידי תורה יש לכפר על החטא, והבן.

כאמור, יש שני סוגי ניצוצות

שצריכים תיקון, ניצוצות שנפלו מחמת שבירת הכלים, וניצוצות שנפלו מחמת החטא.

והנה לפני הקמת המשכן, היו ז' ימי המילואים שאז הקריב משה רבינו ועשה כל העבודות, ואחר כך היה חנוכת המשכן על ידי קרבנות הנשיאים.

ואלו השני הענינים באים לתקן שני סוגי ניצוצות הנ"ל, עבודת משה בו' ימי המילואים, היה דומה לקודם בריאת העולם, ואז היה צריך להיות בחינה של תשובה שקדמה לבריאת העולם, לתקן עולם התהו. ואחר כך היה הקמת המשכן, שהוא כנגד בחינת תשובה של בני ישראל על חטאתם.

ואא"ז בספה"ק צמח דוד (ויקהל) מביא

ואנחנו הוספנו על דב"ק בספר עטרת דוד

ובזה יובנו דברי המדרש (ב"ר כ"ב י"ג) שלאחר שהרג קין להבל, פגע בו אדם הראשון, אמר לו מה נעשה בדיןך, אמר לו עשיתי תשובה ונתפשרתי, התחיל אדם הראשון מטפח על פניו אמר כך היא כחה של תשובה ואני לא הייתי יודע מיד עמד אדה"ר ואמר מזמור שיר ליום השבת וגו'. כי בכח השבת יש כח התשובה.

והנה, שבת הגדול היה לפני שיצאו בני ישראל ממצרים, וכשיצאו בני ישראל ממצרים, היה זה בחינת תיקון עונות חטאים ופשעים. אבל לפני כן צריכים לתיקון הניצוצות של תהו.

ואפשר לומר שלכוונה זאת כתב הטור, ושאלום המצריים למה זה לכם והשיבו לשחטו לשם פסח במצות השם עלינו, הכוונה במה שאמרו במצות השם עלינו, הוא שקרבן זה הוא בא לתקן מצות השם, היינו הוא בחינת שעיר של ראש חודש שבא לתקן כביכול חטאו של הקב"ה, היינו תיקון של ניצוצות של תהו, לפני שיתוקנו הניצוצות שנפלו מחמת חטאים ביציאת מצרים.

ועל כן אמרו לשם פסח, כי פסח פירושו

חידוש נפלא בשם הרמ"ק בספה"ק פרדס רימונים (שער ד' פרק ז'), שהיה שבת לפני בריאת העולם, עיי"ש.

והמעם שהיה שבת קודם לבריאת העולם, כי שבת כחה רב להעלות ניצוצי קדושה מתוך הקליפה, ששבת היא כח התורה, וכמו שאמרו חז"ל (שבת פו:) כולי עלמא מודו בשבת ניתנה תורה, וכן אמרו (שבת קיח:) שהשומר שבת כהלכתה אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש מוחלין לו.

ועל כן היה שבת שלפני בריאת העולם, לתקן הניצוצות שנפלו לפני בריאת העולם מחמת שבירת הכלים.

ושבת שלאחר בריאת העולם, שהוא כבר בא לתקן חטאים, ולתקן כל מה שפגם אדם הראשון בערב שבת בחטא עץ הדעת ושאר החטאים שהיו שם כמבואר בדברי חז"ל.

ומה נמתקו דברי חז"ל (שבת קיח:) אלמלא שמרו ישראל שתי שבתות כהלכתן ביד נגאלין, כי שבת אחת היא של תיקון ניצוצי עולם התהו, ושבת שניה תיקון הניצוצות שנפלו מחמת החטא.

פ"ה ס"ח, כי עיקר התשובה תלויה בוידוי פה, שהוא בדיבור כמו שכתב הרמב"ם (הלכות תשובה פ"א ה"א).

ועל זה נקרא שבת הגדול, כי הוא שבת הגדול שלפני בריאת העולם, שבת שבא לתקן בחינת ניצוצות דתוהו.

וזהו שכתב הטור, ושאלום המצריים למה זה לכם, והשיבו לשחטו לשם פסח במצות השם עלינו, והיו שיניהם קהות על ששוחטין את אלהיהן ולא היו רשאים לומר להם דבר, ועל שם אותו הנס קורין אותו שבת הגדול.

כי המצריים עבדו אלהות הרבה, אבל כולם היו סובבים לפרעה, ונמצא שהמצריים היו עובדי פרעה, ובכן היה עבודתם באופן של חד סמכא, אשר אי אפשר להעולם להתקיים באופן זה.

אבל בני ישראל ששחטו לשם פסח, היינו פסח שנאכל באופן של זבח משפחה וחבורה שמשפיעים זה לזה, באופן של שלשה קוין, והעולם יכול להתקיים רק

באופן שיש משפיע ומקבל.

ועל כן בשבת זה, שבת הגדול אומרים ההגדה מעבדים היינו עד לכפר על כל עונותינו, כי שבת קודש זאת היא בחינת שבת שלפני בריאת העולם, שהוא הקדמה של תיקון ניצוצות דתוהו, כדי שנוכל לזכות בליל פסח ליציאת מצרים, שהוא כפרת חטאים עונות ופשעים, ולדעתי היא דבר ישר, ודו"ק היטב.

והשי"ת יעזור, שנזכה לערוך 'לעכטיגע סדרים' און 'דערהויבענע סדרים, פרייליכע סדרים, וצריכים להכניס כח להיות בשמחה בחג הפסח, כי יש מצוה של שמחת יום טוב, אשר למדים מצות שמחה לשלש רגלים מחג הסוכות.

ובכן צריכים להשקיע כח להיות בשמחה, וכשיש שמחה יש שכינה, וכשיש שמחה יש בני חיי מזוני רויחי ורפואות וישועות וסייעתא דשמיא, ואין אף אחד מישראל שאינו צריך לישועות ורפואות, שכל אחד יושע ברפואות וישועות, לא רק בים אלא גם ביבשה, ובא לציון גואל במהרה בימינו, אמן.

בעזה"ת

ב' דחול המועד פסח

תשפ"ד לפ"ק

מסיבת ילדי חבורות

המצה בלילה הראשון ולועסים חתיכה בשיעור של כזית של מצה, נבלע ונספג אמונה במוח ובלב ובעצמות.

כי יהודי לא צריך לעבוד כדי להיות מאמין, אלא יהודי בעצמותו הוא מאמין, כמו שאומרים אני מאמין באמונה שלמה שהבורא יתברך שמו הוא בורא ומנהיג לכל הברואים.

הקדוש ברוך הוא הוא זה שעשה כל מכה בנפרד. במכת דם, המצרי הלך לקחת מים והוא רואה דם ולא מים, והו אומר אוי, מה קרה כאן, הוא צריך לקנות מהיהודי, הוא צריך לקנות מהיהודי, הוא נותן לו כסף והדם חוזר להיות מים, לא היה שום ספק שכל מכה היה בה ענין שהראה את האמונה בהקב"ה, אחד יחיד ומיוחד, וכל עובדי העבודה זרה וכל העבודות זרות במצרים, כולם ראו שהם כלום.

הרבר הגדול ביותר הוא שכל יהודי יודע

ילדים יקרים מתוקים וחשובים שמתנהגים בדרך התורה יראת שמים. כל ההגדה נעמדה על כך שהילדים ישאלו ויבקשו מאביהם שיסביר להם ויתן להם להבין, וכמו שנאמר כאן הבן שואל. כי כל ילד יש לו קושיא אחרת, כל ילד יש לו דבר אחר שהוא לא מבין ודבר שהוא כן מבין.

אנחנו עכשיו סיימנו את הניגון 'נאר אמונה אין בורא כל עולמים', כל הפסח הוא חתיכה אחת ודבר אחד של אמונה.

ואיתא בזוהר הקדוש שמצה היא מיכלא דמהימנותא (זוה"ק ח"ב מא). ומיכלא דאסוותא (זוה"ק ח"ב קפג). ואיתא בספרים שבלייל ראשון הוא מיכלא דמהימנותא, ובליל שני הוא מיכלא דאסוותא.

ואין שום מצווה אחרת שבשעה שעושים את המצווה נבלע בלב ובמוח העניין שהמצווה מביע, כשלוקחים את

עקבות פסיעות רגלים, ועכשיו יש רק עקבות פסיעות רגליים אחד.

ועל זה יאמרו לו, אתה לא מבין, כשלא היה זמן של סכנה, השכינה הלכה ביחד עם היהודי, אבל מה קורה כשהוא הולך למקום סכנה, הקדוש ברוך הוא לוקח את היהודי והוא נושא אותו על הכתפים, ממילא אין שתי עקבות של פסיעות רגלים, כי הקדוש ברוך הוא נושא על עצמו כל יהודי שעובר במקום או שעת סכנה. ויש רק רושם רגלי השכינה כביכול.

בשעה שחוזרים לחדר ולישיבה, קיימות כל מיני נסיונות שכל בחור וכל ילד עוברים, אבל המתנה הגדולה ביותר של זכר ליציאת מצרים היתה התכלית של קבלת התורה.

ולפעמים מי שלומד תורה והוא מרגיש מרור, אבל לא כך צריכה להיות לימוד התורה, אלא כשהולכים ללמוד תורה, מתענגים, נהנים מללמוד את התורה, אם יש לך שמחה בלימוד התורה, השמחה היא השכינה (זכרון זאת, עקב), והשכינה היא נקודת האמונה שיש אצל כל יהודי.

כשהוא קם בבוקר, מודה אני לפניך מלך חי וקיים, אני מודה לקדוש ברוך הוא על זה שהחזרת לי את הנשמה שלי, ולא החליפו את הנשמה שלי עם נשמה של מישהו אחר, ואני מקבל בחזרה את הנשמה שלי.

וזהו שאומרים, חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, איך אתה רואה את עצמך ביציאת מצרים, אתה רואה שיש אצלך את הנקודה של האמונה, יש לך את הנקודה של היהודי, ששום אומה בעולם לא משיגה שהבחור הזה או הילד הזה מסתובב עם אש של אמונה שלמה בלב. בוער בקרבו, אני מאמין באמונה שלמה שהקדוש ברוך הוא משיגה עליי בכל פסיעה, ובכל צעד הקדוש ברוך הוא אתי.

העולם אומרים משל, שאחרי מאה ועשרים שנה מראים לאדם את כל החיים שלו, בהתחלה הוא רואה שיש רושם שתי זוגות של פסיעות רגלים.

ולפעמים פתאום הוא רואה רק רושם של פסיעות רגליים אחד, אז הוא שואל, ריבוננו של עולם, למה לפני כן היו שתי

"ווען די טאטע קומט אהיים פון שוהל טוט ער זיך אן די ווייסע קיטל און מאכט שנעל קידוש כדאי אז די קליינע קינדער זאלן נישט איינשלאפן'.

כאן נתחדש שעושים הקידוש במהירות, ולמה עושים את זה מהר, אל צריכים לעשות את כל המצוות בסבלנות, וברוגע. וכשעושים קידוש בכל שבת, מקדשים במתינות ומכוונים זכר למעשה בראשית, וכאן צריך לעשות מהר קידוש.

ולמה ממהרים כאן, כדי שהילדים הקטנים לא יישנו. ולא מפורש כאן באיזה גיל של ילדים מדברים, אולי ילד בן שלוש, אולי ילד בן ארבע.

ילדים, הכי אתם מבינים, שכל ההגדה, כל ההמשך של כאן הבן שואל, הוא שאלת הילד לאביו, איפה הבורא שלנו, הוא שואל איפה נקודת האמונה שלי. הוא שואל ומבקש איפה זה, ואומר, אני רוצה להרגיש את זה, אני רוצה לראות את זה, אני רוצה לחיות כמו יהודי ירא שמים, ולקיים זה א'לי ואנוהו אלקי אבי וארוממנהו.

ואיתא בגמרא (סוטה יא): שהמצריים בקשו להרוג ילדי ישראל, ונעשה להם נס ונבלעו בקרקע, והמצריים היו ומביאין שוורים וחורשין על גבן. לאחר שהולכין היו מבצבצין ויוצאין כעשב השדה, וכיון שמתגדלין באין עדרים עדרים לבתיהן.

ובהיותם בשדות, והשכינה הקדושה היתה רועה ומטפל בקבוצה זאת של ילדי ישראל, ולכן כשהגיע קריעת ים סוף והילדים ראו את השכינה, אמרו זה א'לי ואנוהו אלקי אבי וארוממנהו (שמות ט"ז ב), כי כל אחד אמר זהו הרועה שלי שאני ראיתיו בכל יום, זה הבורא שלי.

ואנוהו, אני רוצה לייפות אותו, כל מצוה אני רוצה לעשות יפה, פרי עץ הדר, אתרוג שיהיה הדר, שהמצה תהיה מצה יפה, שהערבה תהיה ערבה יפה. ואנחנו מודים לקדוש ברוך הוא שאנחנו יכולים לומר זה קלי ואנוהו אלקי אבי וארוממנהו.

באמור ליל הסדר נתייסד על שאלות הבנים. כשהאב חוזר מבית המדרש, אומרים הילדים

השיב שהוא דבר גדול, אבל מעולם לא התעניין בענינים כאלו.

לאחר שיצאו אותם יהודים מלפניו, שאל אותו בנו, מדוע התנגד כל כך עד שהסיב ראשו לצד אחר. מתחלה סירב ר' מאיר ולא ענה לו.

אבל הבן הפציר בו, ואז נענה ר' מאיר ואמר, לך אני יכול לומר יותר. כשהייתי ילד קטן ולימד אותי אבי הרה"ק ישראל כ"ב אותיות הקודש, הראה לי איך כל אות ואות משתלשלת ממקומה החצוב תחת כסא הכבוד, כך למד אותו לקרוא.

ומאו ואילך בכל פעם שאני פותח ספר לקרוא, אני רואה האותיות איך שהם מחוברים לשורשם תחת כסא הכבוד, ואני יודע, שאם אביט בדברי חולין באותיות קדושות, אאבד את הדבר הזה, לכן לעולם לא הבטתי בדברי חולין בלשון הקודש.

כך צריכים ללמוד דברי תורה ולהתפלל, להבין שכל אות אינה רק אות פשוטה, אלא יש לה שורש תחת כסא הכבוד, וכך ללמוד ולהתפלל עם נקודת האמונה.

ועל זה השאלה והבקשה משיב האב, עבדים היינו לפרעה במצרים והיה מאוד קשה, פסח נקרא כן מלשון פ"ה ס"ח, כי במצרים היה הפה נעול וחתום, ולא היה כח להדיבור של האב לעשות רושם בלב ילדיו.

והקדוש ברוך הוא נתן ליהודים את קרבן פסח, פה סת, שהם יוכלו להודות ולהלל לבורא ולומר הלל הגדול, ולומר את ההמשך של הלל בהגדה, ולומר, אנחנו יודעים מי אנחנו, וכל ילד אומר, שאין אף אחד לא יכול לקחת ממני את נקודת האמונה שלמה שיש לי בליבי.

כשלוקחים את הנקודה הזאת, מסתכלים בחומש ובמשניות עם הנקודה של אמונה, זה עולם אחר לגמרי, רואים שכאן נמצא הקדוש ברוך הוא.

הרב ישכר הי"ו סיפר לי אתמול סיפור שנגע בי באופן עצום, הרה"ק מאיר אביחצירא זצוק"ל, כשהגיע לארץ ישראל, רצו להראות לו את העיתונים של היהודים החרדים. אבל הרה"ק ר' מאיר הסיב ראשו ולא הביט. שאלו מדוע מדוע אינו מביט,

בעיר תל אביב, ורצו לתחת עצה, איך להגביה הרמה של העיתון שלהם.

פתאום קפץ אחד מהעיתוניים, ונכנס ל'טעקסי', ונסע לביתו של הרב משה יאיר. והנה, ר' משה יאיר היה עני וחי בדחוקות גדול, וזה העיתונאי ביקש ממנו, שבכל שבוע יכתוב שיר בעד העיתון שלו, לא שיר שיש בו ח'ו דברי נבלה או דברים מתועבים, אלא שיר פשוט ונקי אודות חיי משפחה וכדומה.

הנסיון היה נסיון גדול, כי הם היו עניים גדולים, העיתונאי התווכח עמו מאד, אבל בשום אופן שבעולם לא רצה הרב משה יאיר להסכים, הגם שידע שיהיה לו פרנסה שלימה אם יכתוב שיר כזה המדבר אודות סתם הלוך ילך של החיים.

כמה חודשים אחר כך קרא הרב משה יאיר להרב יוסף מנחם, והראה לו דף, ואמר הדף הזה הוא השירה הראשונה שמשמים הרשו לי לכתוב, כי התשוקה שהיה לחילוני לשירה שלו גרמה שהוא לא יוכל לכתוב יותר שירה, ובאותו יום נפתח לו משמים הכוח שיוכל לומר שירה כמו שצריך.

ומענין זה, אספר עובדא ששמעתי מהרה"צ המקובל רבי יוסף מנחם וינשטוק זצ"ל, הוא היה צדיק גדול. אביו היה הרה"ק המקובל ר' משה יאיר וינשטוק זצוק"ל, שחיבר ספרים הרבה, והיה לו כח גדול בכתב, וגם כתב הרבה שירים קדושים ונפלאים.

ואחרי הפטירה שלו, הוציאו לאור ספר של שירים הנקרא כינור של דוד. והגאון הגדול ר' משה שובקס זצ"ל, שהוא היה ראש הישיבה בבעלזא, לא אמר שיעור בלי לומר לפני כן את שירת הרועה, כי אמר, שלא יכול להשפיע על הבחורים בלי להיכנס לעומק של שירת הרועה.

וסיפר לי הרב יוסף מנחם, שפעם כשהיה בבית אביו, דפק על הדלת של רבי משה יאיר יהודי חילוני, ואמר שהוא רוצה לדבר איתו באופן פרטי, ושמע הרב יוסף מנחם איך הוא מתווכח עם אביו, עד שיצא החילוני בחרון אף.

שאל הרב יוסף מנחם את אביו הקדוש, מה הוא רצה, מתחלה לא רצה אביו לומר לו. אבל אחר שהפציר בו אמר, שזה עכשיו היה אסיפה של עיתונים חילוניים

ומשתי עובדות הללו, תראו ותבינו הקדושה של אותיות הנאמרים מתוך אמונה קדושה וטהרה, וכן ההיפוך.

בחורים וילדים, אתם חוזרים לישיבה, האותיות זוהרות עד הקדוש ברוך הוא, כל זמן ששומרים על העינים, ומקיימים ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם (במדבר ט"ו ל"ט), תוכלו לזכות שכשמתכלים על א' רואים את הבורא, מסתכלים על ב', נקודת האמונה תלך לקדוש ברוך הוא.

כל זמן שנשמרים כמו שצריך, זוכים לזה א'לי ואנוהו, עולים על ה'באס' ואומרים זה א'לי ואנוהו אלקי אבי וארומנהו, אני מתפאר להיות יהודי, אני מתפאר שיש לי אמונה בלבי, ואני בשמחה שאני לומד את התורה הקדושה.

והשי"ת יעזור שכל בחור וילד כאן, יש לו את הכחות להתגדל לתלמיד חכם גדול, וירא שמים, כל ילד כאן יכול לגדול לתלמיד חכם וירא שמים, תנצלו את הכחות של הנשמה שיש בלב לרבונו של עולם, שלימוד התורה תהיה באופן של זה א'לי ואנוהו אלקי אבי וארומנהו.

כי מי יהיו הערבים בקבלת פני משיח צדקנו, אתם הילדים תהיו אלו שיקבלו פני משיח צדקנו, אתם יכולים לתאר לעצמכם איך שתקבלו פני השכינה ביאת גואל צדק עם אליהו הנביא

וכל הצדיקים אמרו שהילדים יהיו אלו שיקבלו את פני משיח צדקנו, ויאירו עם האורות הגדולים ביותר שיש בשמים, וימלא ה' כל משאלותינו לטובה ובא לציון גואל במהרה בימינו אמן.

בעזרת

שבת חול המועד פסח

תשפ"ד לפ"ק

סעודה שלישית

כולנו ערכנו הסדרים הקדושים בליל פסח, ובשעת אמירת ההגדה עלו בלבי מחשבות שונות, וכדאי לאומרם כדי שיהיה מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה.

ועל כן אומרים בהגדה של פסח, יכול מראש חודש, דכיון שראש חודש ניסן כנגד חודש ניסן, כבר מראש חודש רוצים לומר הגדה של פסח. ועל זה אמרו תלמוד לומר ביום ההוא.

הנה, קוראים עבודת הלילה בלילי פסח בתואר סדר, וכמעט שלא נמצא עבודה אחרת במשך השנה שנקרא בתואר סדר. וגם לדעת רבי עקיבא שקרבן תמיד דרך הילוכו היה קרב (יומא כה.), אפילו הכי לא נקרא סדר.

וכמו שבכלליות חודש ניסן עושה סדר לכל השנה. כך בפרטית, על ידי הגדה של ליל פסח, עושים סדר לכל השנה כולה, כי מי שהוא מסודר, יש לו ישוב הדעת. אבל כשאין סדר, יש ח"ו בחינה של טירוף הדעת.

ויש לתת בזה טעם לשבח. על פי מה דאיתא בשל"ה הק' (פסחים, נר מצוה) שכל יום מימי החודש הוא כנגד ראש חודש של אחד מחדשי השנה, ובחודש ניסן כלולים כל חדשי השנה. וכמה טוב ונעים היה, אילו היינו יכולים לערוך השנה כולה, באופן מרומם שערכנו חודש ניסן.

ואיתא במשנה (אבות פ"ד מ"ג), אין לך אדם שאין לו שעה, ומבואר בספה"ק שכל אדם יש לו שעה בחייו, שאם מתנהג כשורה באותה שעה, יכול לתקן בזו השעה כל ימי חייו. והוא מופלא מאד איך שידע האדם אותו שעה, דרך משל יום ג' בשעה ד', הוא השעה שלו, ובשעה ההיא יכול לעלות למעלה מן

הזמן בתורה ותפלה ולתקן כל ימי חייו על ידי השעה ההיא.

וכששאל אחד מאא"ז צוק"ל, סגולה לחשק התורה, והשיב, שיקבע זמן קבוע בכל יום, שהזמן ההוא יהיה מיוחד לקביעת עתים לתורה ולא ישתנה, דרך משל בכל יום משעה א' עד שעה ב', או משעה ב' לשעה ג', הוא שעה המיוחד, שמעולם אינו מבטל אותו שעה ומחזיק בהקביעות מידי יום ביומו בהתמדה.

ועל ידי זה יחקקו דברי תורה בלבו ויזכור מה שלומד, ומה שלומד יהיה באופן של קביעות, ויהיה נחקק בלבו התורה שלומד.

ויש לומר, שנקרא סדר, משום שהסדר עושה סדר בכל השנה כולה בכחה המיוחדת של חודש ניסן. ובכך הסדר היא בבחינת אין לך אדם שאין לו שעה, שהוא השעה המיוחדת של כל אחד מישראל, שעל ידי השעה ההוא יתקן כל השנה כולה.

ויש לרמוז בעז"ה, אותיות שלחאר סד"ר הן שע"הה, שעל כן נקרא סדר, כיון

שהלילה הזה היא השעה המיוחדת של כל אחד מישראל, שיכול לעלות למעלה מן הזמן ולסדר כל השנה כולה, והבן

ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם בורא פרי הגפן, ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם אשר בחר בנו מכל עם ורוממנו מכל לשון וכו'. יש להבין הכוונה במה שאומרים דייקא ורוממנו מכל 'לשון', בודאי לשון קודש, היא לשון קודש ומקודש משאר הלשונות, אבל מהו הכוונה במה שאומרים ורוממנו מכל לשון.

אלא ששמעתי ביום טוב סיפור מאחד מהצדיקים הגדולים של דור הקדום, והמעשה לקח אותי מאד, והוא נוגע לכל אחד מאתנו.

כשהגיע הרה"ק מאיר אביחצירא צוק"ל לארץ ישראל, רצו להראות לו דף חדשות שיצא לאור על ידי יהודים שומרי תורה ומצוה. אבל הצדיק הטה ראשו ולא רצה להביט בו.

שאל אותו בנו פשר דבר, ולא רצה לענות, אבל הבן הפציר בו להשיב אותו

ומענין זה מסופר על הרה"ק מבעלזא, שבכל מקום שראה על הרצפה בארץ ישראל, דבר שנכתבו באותיות לשון הקודש, גם אם היה דבר חול, כגון מעטפה של מאכל, היו מוכרחים להרימו ולקרית מתוכו איזה תיבות, מחמת חיבת קדושת אותיות לשון הקודש.

אמנם אצל אא"ז צוק"ל היה עובדא, שהיה מונח על השלחן בקומה השלישית, מקום שהיה אוכל בשבתות וימים טובים וארוחת ערב, איזה כתב העת כשר שיצא לאור על ידי יהודים שומרי תורה ומצות, וכשראה אותו אא"ז צוק"ל, אמר על זה 'פע'.

וה'פע' היה מונח בעצמותיו ממה ששמע מאביו הקדוש, ששמע מאביו הק' על איזה דבר זה, חושבני שזה היה על כסף, שצעק על זה 'פע!'. ואא"ז לקח אתו ה'פע' הזה ונשתרש בקרבו .

שוב היה מעשה, שהיה מונח על שלחנו של אא"ז צוק"ל למטה בביתו, גם כן כתב עת ביודיש, שלא היה בו ח"ו שום דבר אסור, רק כולו דברים כשרים, ואחז בשרוול בגדו, וכך העביר הכתב עת מעל

דבר, כי אמר אין בזה ח"ו שום דבר האסור, אלא כולו דברים המותרים וראוים לקריאה על ידי יהודים החרדים לדבר ה', ומדוע אינו רוצה להביט בו.

אז השיב הצדיק, כשהייתי ילד קטן ולימד אותי אבי הרה"ק ישראל כ"ב אותיות הקודש, הראה לי איך כל אות ואות משתלשלת ממקומה החצוב תחת כסא הכבוד, כך למד אותו לקרוא.

ומאז ואילך בכל פעם שאני פותח ספר לקרוא, אני רואה האותיות איך שהם מחוברים לשורשם תחת כסא הכבוד. ומדריגה זאת זה שייך רק כשקוראים דברי תורה, חומש משנה גמרא או תוספתא, אבל לא כשקוראים דברי חול, וכשמביטים בדברי חול באותיות לשון הקודש, שייך ח"ו לאבד מתנה טובה זאת.

ועל כן לא רצה להביט בדברי חול הגם שהיו דברים המותרים שאין בהם שום סרך איסור. והנה, לאו בכל יומא אתרחיש דא, שיהיה צדיק שיהיה מדריגה נשגבה כזאת של שמירת העינים, אבל על כל פנים כח אותיות של לשון הקודש.

השלחן, ולא רצה ליגע בו בידו, עד כדי כך היה מאוס בעיניו.

כי כששומרים העינים שלא להביט על דברי חול בלשון הקודש, יכולים להשיג האותיות בשורשם וכן"ל.

ועל זה אומרים ורוממנו מכל לשון, שזהו הסגולה המיוחדת של לשון הקודש, על שאר לשון, שבאותיות לשון הקודש אפשר להתרומם עד שורש האותיות, ושפיר משבחים להקב"ה על מתנה טובה זאת, ודו"ק היטב.

הא להמא עניא דאכלו אבהתנא בארעא דמצרים, כל דכפין ייתי ויכול כל דצריך ייתי ויפסח, השתא הכא בשנה הבא בארעא דישראל השתא עבדי לשנה הבאה בני חורין.

הקשו המפרשים, איך אפשר לומר כל דצריך ייתי ויפסח, הלא הקרבן פסח אינו נאכל אלא למינוייו, ואם כן אי אפשר להאכיל מהקרבן פסח מי שלא נמנה על הקרבן. וגם נאכל בחבורה, ואסור לשנות מחבורה לחבורה, ואיך אפשר לומר כל דצריך ייתי ויפסח.

ונ"ל בעז"ה על פי מה דאיתא בכתבי האריז"ל (עי' שער הכוונות דרושי פסח, דרוש ג') שבכל המועדות נכנסת קדושת המועד על ידי הדיבורים של קידוש, ועל ידי מעשה המצוה של המועד, מה שאין כן בפסח, נכנסת קדושת החג וגדלות ראשון, בלי שום פעולה כלל, אלא מכח עצם קדושת היום. והוא החידוש המיוחד של חג הפסח.

והנה, יש כל כל ריבוי ספרים על הגדה של פסח, עד שהוא כמו ש"ס שלם, ובכל שנה יוצאים לאור עוד הרבה הגדות חדשות.

ובאחד מההגדות ראיתי, שמבאר על פי דברי האריז"ל הנ"ל, שהחילוק בין חג הפסח לשאר המועדות, שבשאר המועדות צריכים להתחיל מאתערותא דלתתא ועל ידי זה זוכים לאתערותא דלעילא. מה שאין כן חג הפסח, אין צריכים כלל לאתערותא דלתתא, אלא הארת החג נכנסת בעצמה, מבלי שום פעולת התחתונים בבחינת אתערותא דלעילא.

ומעתה יש להבין בדרך דרוש, דכיון

עבדי לשנה הבאה בני חורין. וקשה, איך נוכל להיות כל כך בטוחים שלשנה הבאה נהיה בארעא דישראל, אלא מכיון שהסדר הוא מכח אתערותא דלעילא, גם בלי פעולותינו, נוכל לבטוח שבכח אתערותא דלעילא, נזכה לשנה הבאה בארעא דישראל, והבן.

על דרך זה נוכל לבאר הקושיות שאומרים במה נשתנה וגו'. בודאי אמר הרב ישכר הי"ו אצל השיעור, שאא"ז צוק"ל נהג, לאחר שכל אחד אמר המה נשתנה ועד לקטן שבקטנים, היה הוא בעצמו אומר המה נשתנה, והיה פותח בנעימה מיוחדת, מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות, 'מיט אזא דביקות'.

ולהבין הקושיות, נ"ל בעז"ה על פי מעשה שסיפר אא"ז צוק"ל, שפעם היו שני תלמידים אצל שיעור של האריז"ל, וכשיצאו, אחד אמר כך אמר הרבי, והשני אמר לא, אלא כי כך אמר הרבי. והתחילו לפלפל בריתחא דאורייתא של אש דת למו, זה אומר כך אמר הרבי וזה אומר כך אמר הרבי. מדברים כאן אודות קודש הקדשים, תלמידי האריז"ל שנחלקו בכוננת רבם הקדוש.

שאין חג הפסח מגיע מצד הפעולות שלנו. אפשר להזמין לקרבן פסח, גם מי שאנחנו לא הזמננו אותו, וגם לא נמנה על קרבן פסח שלנו, כי אין הארת חג הפסח תלויה בפעולות שלנו.

ובכן נמצא שהארת חג הפסח החופפת עלינו, היא הארה שלמעלה מן הטבע ולמעלה מן הזמן, ויכולים גם להזמין גם מי שלא היה מנוי על קרבן פסח.

ולפי זה, חג הפסח הוא לשון פ"ה ס"ח, שמן השמים נותנים כח הפה שלנו, גם מבלי פעולותינו.

ולכוננה זאת אומרים ושאינו יודע לשאול את פתח לו, כי גם מי שאין לו פה, נותנים לו פה מן השמים, ופותחים לו, שיוכל לספר ביציאת מצרים, גם מבלי פעולות התחתונים, אלא באתערותא דלעילא. ואת פתח לו, באופן שיוכל לספר באותיות של לשון הקודש, להגיע לשורש האותיות, בבחינת ורוממנו מכל לשון, כאשר ביארנו לעיל.

ובזה יובן גם ההמשך, השתא הכא לשנה הבאה בארעא ישראל השתא

עד שמרוב ריתחא דאורייתא, קפץ אחד ונשבע שבועה דאורייתא שכך אמר הרבי, וקפץ השני ונשבע שבועה דאורייתא, לא אלא כך אמר הרבי.

זה אומרים הלילה הזה כולו מצה, היינו שלכולם יש אותו השגה של מצה, ואין חילוקי דיעות, אלא כל ישראל יש להם השגה אחת, וכל ישראל אוכלים מצה.

כיון שנתיישבה דעתם קצת, הבינו מה שעשו, ושניהם נזדעזעו, הרי שבועת שקר הוא עון חמור, ואשרי מי שיכול לעבור על כל ימי חייו, מבלי לישבע אפילו שבועת אמת.

וכן הקושיא השניה, שבכל הלילות אנו אוכלים שאר ירקות, הלילה הזה מרור, היינו שבכל הלילות, זה התלמיד אומר ירק זה, וזה התלמיד אומר ירק זה, אבל הלילה הזה כולו מרור, והגם שיש כמה ירקות הכשרים למרור, ויש הידור לאכול חסא, דחס רחמנא עלוון (פסחים לט). אבל כולם אוכלים מרור, שנראה כמרור, ונרגש כמרור.

ובכן נכנסו לרבם הקדוש האריז"ל בבהלה, וכל אחד הציע הצד שלו, ואמר האריז"ל, שניהם אמת, כי לך אמרתי כך, ולך אמרתי כך.

ויש להוסיף בביאור הקושיא השניה, בשנקדים פירוש שהיה רגיל על לשונו של אא"ז צוק"ל (בשם ספה"ק יערות דבש ח"ב דרוש ט"ז. הובא בויברך דוד, כ"ד אדר ב' תשל"ח), ואני נזכר באיזה נעימות היה אא"ז אומר הפירוש הזה.

ועל פי זה נ"ל שבלייל סדר יש חידוש מיוחד בענין זה, כאשר נבאר.

איתא בגמרא (שבת קמ:): אמר רב חסדא אנא לא בעניותי אכלי ירקא ולא בעתירותי אכלי ירקא, בעניותי משום דגריר, בעתירותי דאמינא היכא דעייל ירקא ליעול בשרא וכוורי.

דהנה, בכל הלילות אנו אוכלים חמץ ומצה, היינו שבכל הלילות שייך מחלוקת כזה, תלמיד אחד אומר חמץ ותלמיד אחד אומר מצה, ושניהם אמת.

אבל בליל פסח, שבא הארה מלמעלה בלי פעולתינו, הרי אין ההשגה תלויה במדרגת האדם, ובכן כולם שוים, ועל

ופירש בשם האריז"ל (שער המצות, עקב) שבירקות מתגלגלים נשמות הרשעים, וכשהיה עני לא היה אוכל ירקות, שלא יגררו אותו נשמת הרשעים למטה, וכשהיה עשיר לא אכל ירקות, כיון שרצה לאכול בשר ודגים, שבהם יש נשמות צדיקים יותר מעולים.

ובכן יש לפרש שבכל הלילות אנו אוכלים שאר ירקות, שיש כמה מחלוקיות מי נתגלגל במי, ודרך משל מי הוא גלגול של יתרו, זה אומר כך, וזה אומר כך, אבל הלילה הזה כולו מרור, שהכל הסכימו לדעה אחת, והכל מבינים באותו אופן מה שאמר הרבי.

והנה, אא"ו זצוק"ל לא הרשה שום אדם זר שאינו מבני המשפחה להשתתף בהסדר הקדוש שלו, ובכן אוכל להעיד על עבודת הקודש של אא"ו באכילת מרור, דבר שאין רבים שיכולים להעיד על זה.

אא"ו זצוק"ל נהג לאכול חתיכת תמכא למרור, וידוע לכולם עד כמה ששורף להעינים כשמגררים מרור, ובכן תוכלו להשיג עד כמה הוא קשה לאכול חתיכת מרור, ויש סוברים שאין יוצאים בזה

מצות מרור, כיון שאינו ראוי לאכילה, אבל כך נהג אא"ו זצוק"ל, שהיה אוכל חתיכת מרור, ופניו נעשו אדומים כאש, והיו דמעות נוזלים מעיניו, אבל לעס כל החתיכה מבלי להשעל אפילו פעם אחת.

ומעתה מגיעים להקושיא השלישית, שקצת קשה להבין לדרכנו, שבכל הלילות אין אנו מטבילים פעם אחת, והלילה הזה שני פעמים, היינו שבבילי הזה, כולם עושים דבר אחד, וגם כאן לא שייך הפלוגתא של תלמידי האריז"ל.

ומשם מגיעים לקושיא הרביעית, שהיא העבודה הקשה ביותר, שבכל הלילות אנו אוכלים בין יושבים ובין מסובים, הלילה הזה כולנו מסובים.

היינו שבכל הלילות, יש הגביר שמיסב על ה'קואטש' שלי, ואוכל מעל קערה של זהב שלו, ולעומתו יש העני, שאוכל יושב על כסא שבור, וצריך לבדוק הכסא, שלא תשבר, לפני שיושב עליו.

אבל הלילה הזה כולנו מוסבים, שאין שני צדדים, אלא הכל הם אחדים, והן הגביר והחצי גביר, העני והחצי עני,

כולם אוכלים דרך חירות ומוסבים.

יש כאן שאלת הבן, שהוא בחינת אתערותא דלתתא, ואחר כך האב בעצמו שואל, שהוא בחינת אתערותא דלעילא, והבן.

יודעים איך לערוך מצות עוד 'פון דער היים', וחלק מהחבורה היו מומחים, אבל חלק מהם לא ידעו בין ימינם לשמאלם. וכל זה סבל אא"ז זצוק"ל ולא אמר דבר.

וכהיום כשנכנסים להחבורה שלנו, ורואים כיצד שעורכים מצות יפות, עם התלהבות ועם יגיע ומזיעים על המצות, והוא זכיה שאופים מצות כאלו עם הכוונות והמחשבות שלנו, והוא ממש קידוש השם.

וזכיה בשבילנו שזוכים כולנו לשאוב מאותו באר, אא"ז זצוק"ל, זכותו יגן עלינו לטובה.

ומידי דברי בו זכור אזכור, כשאא"ז זצוק"ל הלך לאפות מצות בווייליאמסבורג. אא"ז זצוק"ל היה מומחה בעריכות המצות, שהיה עורך מצה גדולה ורחבה ודקה להפליא. והיו נוטלים המצה שלו, ומעמידים אותה בסוף המוט, ובכל 'מיירע' היה עורך שלש מצות, והיו מוסרים אותם להנוקב, ומשם מכניסים אותם לתנור, ובאותם המצות היה אא"ז משתמש בלילי הסדרים.

כל המרבה לספר ביציאת מצרים

הרי זה משובח. ואחר כך אומרים כל ימי חיין להביא לימות המשיח. וראיתי באחד מההגדות שמדייק שלא מצינו בשום מקום בחז"ל, שידרשו כל, על ימות המשיח, מצאנו הרבה דרשות שדורשים חז"ל מתיבת כל, אבל לא מצינו דרשה להביא לימות המשיח.

אבל בצד השני של השלחן, היו כמה אנשים שערכו מצות שלא ידעו כלל מה שהם עושים, והיה עורכים מצות עבות כאלו, עד כשהיו שוברים המצות, היו משמיעים קול כמו תקיעת שופר, והיה אפשר לראות בתוך המצות, הקמח שלא נאפה מחמת עביות המצה.

עוד ראיתי באחד מההגדות לחקור בגדר

אמת שהיו גם כמה אנשים זקנים שהיו

אין כאלקינו אין כאדונינו אין כמלכנו
אין כמושיענו, מי כאלקינו מי כאדוננו
מי כמלכנו מי כמושענו, נודה לאלקינו
נודה לאדוננו נודה למלכנו נודה
למושיענו, אשר שלש אלה ביחד הם
ראשי תיבות אמ"ן.

בני ישראל כבר סובלים כל כך הרבה
שנים בגלות המרה וארוכה הזאת, עד
שלא נוכל לספור שנות אורך הגלות.

וכבר נזכה לביא לימות המשיח, ונזכה
למה שאמרו חז"ל (סנהדרין צו.) שלשה באין
בהיסח הדעת, משיח מציאה ועקרב.

והיה עובדא, באברך אחד ששאל אא"ז
זצוק"ל ששמע דאיתא בכתבי האריז"ל
(ליקוטי תורה, מקץ) ששנת תשל"ז הוא שנת
פקידה הראוי לביאת משיח, ויש הרבה
זמני פקידה המובאים בספרים
הקדושים, שהיו ראויים לביאת משיח,
יש גם שנת ת"ר, ושנת תש"ס, ועוד
הרבה שנים הראויים לביאת משיח.

וזה האברך שאל בתמימות הלא משיח
בא, ולא ישאר מאומה, ואם כן הוא
רוצה ללמכור ביתו וכל רכושו לעבור

השמחה של יציאת מצרים. האם עיקר
המצוה הוא השמחה שלנו שאנחנו
נגאלנו, או עיקר השמחה הוא שהוא
שמחת הבנים ששמחים בזה שיצאו עם
אבותם ממצרים.

עוד ראיתי לחקור, בגדר מצות סיפור
יציאת מצרים, האם התכלית הוא זה
שיצאנו ממצרים, או עצם יציאת מצרים
אינו אלא אמצעי להגיע לימות המשיח,
שהוא התכלית הנרצה של הסיפור
ליליה הזה.

וכפי דרך זה השני, יובן היטב מה
שאומרים כל ימי חיך להביא לימות
המשיח, כלומר אין תכלית הסיפור, זה
בעצם שמספרים שיצאנו ממצרים, אלא
תכלית הסיפור, הוא להגיע להביא
לימות המשיח, והבן.

הנה, בני ישראל מקיימים מצות
פסח במסירות נפש,
שמוסרים נפשם בכל הדורות על
המצות, ובליל פסח, יש כל ההשפעות
וכל הרפואות וכל הפרנסות וכל מה
שצריכים, השי"ת יעזור, שכבר נזכה
לכל מה שצריכים בכח הגדה של פסח.

לגור בארץ ישראל, שהרי כאן בחוץ געענטפערט', שלא ימכור הבית ולא לארץ לא ישאר מאומה. הרהיטים ולא ימכור מאומה, אלא 'ווען ער וועט קומען וועט ער זיין' אמן כן יהי 'אוי, מיין הייליגע זיסע זיידע האט אים רצון, ובא לציון גואל במהרה בימינו, אמן.

בעזרת

שביעי של פסח תשפ"ד לפ"ק

הציור כזה שנעשה בים שנים עשר דרכים לשנים עשר שבטים כידוע, וכל דרך היה כחצי גורן עגול וכו', עכל"ק.

הרי שעברו בני ישראל בתוך הים בסדר מסודר, וזה היה סדר של למעלה מן הטבע.

והדברים יובנו יותר על פי מה דאיתא בספה"ק ישועות מלכו (ליקוטי תורה, נח) וזל"ק, נח ענין הקשת אחרי המבול, אחרי כי הבחירה החפשית שיש לו לאדם הביאה לידי השחתת עולם, לכן אחרי המבול נטל ה' מהאדם קצת מבחירתו החפשית, כדי שמעשיו לא יגרמו עוד הפעם השחתת עולם וכו'. וזה הוא קשת חצי עיגול, שהבחירה לא תהי בידם דבר שלם ומקפת מכל צד, עכל"ק.

ונמצא שיש גבול עד היכן יכול האדם לבחור בטוב או להיפוך, ומרומז בציור של חצי עיגול. כי ועד המבול היה הבירה בבחינת עיגול שלימה, אבל אחר

סדר. ביארנו שסעודת ליל פסח נקראת סדר, כיון שעושה סדר על כל השנה כולה, כי מי שיש לו סדר מסודר התפלה והתורה שלו היא אחרת ממי שאין לו סדר מסודר. ובכן נמשיך בס"ד להגיד רעיונות שזכינו להעלות בהגדה של פסח.

והזכרנו מה שאמר אא"ו צוק"ל שמי שיש לו זמן וסדר קבוע, זה מוליד תענוג וחשקת התורה וזכרון התורה. וכתב המהר"ל (גבורת השם, הקדמה שניה), כמו שיש סדר טבע כך יש סדר למעלה מן הטבע.

ובנוגע להנס של קריעת ים סוף, איתא בספה"ק ערבי נחל (בשלח) וזל"ק, מתוספות בערכין דף ט"ו (עמוד א', ד"ה כשם) שישראל לא עברו את הים מצד זה לצד זה, אלא באותו צד עצמו שנכנסו אל הים באותו צד יצאו, והיה זה רק כדי שירדפו מצרים אחריהם ויטבעו בים שיראו את היד הגדולה, ואם כן היה

הרי זה משובח. עוד אומרים בהגדה, כל ימי חיך להביא לימות המשיח.

ודברנו בשבת חול המועד, כי יש לחקור בגדר יציאת מצרים, האם התכלית הוא זה שיצאנו ממצרים, או עצם יציאת מצרים אינו אלא אמצעי להגיע לימות המשיח, שהוא התכלית הנרצה של הסיפור בלילה הזה.

וקרוב לדרך זה, כתב בטור (או"ח סי' רע"א) בשם הרמב"ן (דברים ה' ט"ו) וזל"ק, שהשבת עצמו זכר ליציאת מצרים, כי בעבור היות יציאת מצרים מורה על אלוך קדמון מחדש חפץ ויכול, על כן כתוב בדברות שניות וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים וגו' על כן צוה ה' אלהיך לעשות וגו', שאם יעלה על לבך ספק על השבת שמורה על החדוש ועל החפץ ועל היכולת, תזכור מה ראו עיניך ביציאת מצרים, עכל"ק.

הרי שזכר ליציאת מצרים, צריכה להביא האדם לשער היחוד, להאמונה שהקב"ה ברא העולם, והאמונה שהבורא יתברך שמו הוא בורא ומנהיג לכל הברואים והוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים,

המבול נתמעטה הבחירה, ונעשית רק חצי עיגול.

וזה מרומז בסדר קריעת ים סוף, שהיתה באופן של חצאי עיגול, להראות על הסדר של בחירה, שאין הבחירה חפשית לגמרי, אלא יש גבול וסדר לבחירת האדם.

והזכרנו בספה"ק לבאר המשנה (אבות פ"ד מ"ג) אין לך אדם שאין לו שעה, שכל אחד יש לו שעה מסוימת בחייו, שאם משתמש באותו שעה כראוי, אז יכול לפעול ולתקן הרבה בכל ימי חייו.

ובכן רמזנו אותיות לפני סד"ר הם שע"ה, לרמז על זה שבלייל הסדר, הוא השעה המיוחד של כל אחד ואחד.

לדרכנו יהיה הכוונה, שגם קריעת ים סוף היתה בסדר מסודר, בזמן שיכנסו בני ישראל לתוך הים, והיה שעה מיוחדת שיכנסו בני ישראל לתוך הים, כי הוא הסדר של למעלה מן הטבע, ואולי גם הוא בכלל השעה שיכול האדם לתקן ולסדר כל השנה כולה, והבן.

כל המרבה לספר ביציאת מצרים

תורה לעמו ישראל ברוך הוא כנגד ארבעה בנים דברה תורה, אחד חכם ואחד רשע ואחד תם ואחד שאינו יודע לשאול.

יש להעיר שעל שאלות החכם התם והשאינו יודע לשאול, יש תשובות שמבארים להם מצות סיפור יציאת מצרים, שאומרים להחכם כהלכות הפסח. לתם אומרים לו כי בחזק יד הוציאנו ה' ממצרים, לשאינו יודע לשאול מחוייבים לפתוח לו. אבל להרשע אומרים דבר שמפקיע אותו מכל ענין סיפור יציאת מצרים, שאומרים לו אילו היה שם לא היה נגאל. ועל פי סברא היה נראה, שנוכיר בן הרשע באחרונה, כיון שהוא משונה משאר השלשה בנים.

ונ"ל בעז"ה בשנקדים מה דאיתא בירושלמי (מכות פ"ב ה"ו) שאלו לחכמה חוטא מהו עונשו, אמרו להם חטאים תרדף רעה, שאלו לנבואה חוטא מהו עונשו, אמרה להן הנפש החוטאת היא תמות, שאלו לקודשא בריך הוא חוטא מהו עונשו, אמר להן יעשו תשובה ויתכפר לו.

שהקב"ה משגיח בתחתונים על כל פרט ופרט בהשגחה פרטית.

וכההוא עובדא של אא"ז הבעש"ט זצוק"ל, שפעם כשהיה עם תלמידיו, ראו שנפל העלה מן האילן, ואמר הבעש"ט לתלמידיו, שגם נפילת העלה היא בהשגחה עליונה לטעם ידוע. והרים הבעש"ט את העלה, והראה שתחת העלה יש תולעת שהיתה נשרפת מחום השמש, והקב"ה ריחם על התולעת, וגזר שתפול העלה מן האילן, לכסות התולעת.

ובכן תכלית זכר ליציאת מצרים אינה רק לזכר הנסים שהיו בימים ההם, אלא לתכלית אחרת היינו שנביא להכיר כך זכר ליציאת מצרים היא לתכלית שיש השגחה פרטית על כל פרט ופרט.

וזהו שאומרים כל המרבה לספר ביציאת מצרים, שאינו נשאר רק במסקנא של סיפור יציאת מצרים, אלא ממשיך להעמיק בהסיפור, עד שמגיע לתכלית של הכרת השגחתו יתברך שמו על כל פרט ופרט, הרי זה משובח, וק"ל.

ברוך המקום ברוך הוא ברוך שנתן

בנים, ברוך המקום, היינו השכינה הק' ודביקות הבורא, וזה מתאים לבן החכם.

ברוך הוא, מתאים לבן הרשע, ולכאורה איך שייך ברוך הוא לבן רשע, אלא הטעם הוא שרק הקב"ה יכול לקבלו בתשובה, וזהו ברוך הוא, שהקב"ה מקבל גם הרשע בתשובה בלילה הזה. ועל כן הוא נזכר בקרב הד' בנים, כי גם לו יש תקנה בלילה הזה.

ברוך שנתן תורה לעמו ישראל, מתאים להבן תם, שההוא אומר מה זאת, ומשיבים לו בחזק יד הוציאנו ה' ממצרים, היינו שמלמדים אותו תורה, ועל זה נאמר ברוך שנתן תורה לעמו ישראל.

ברוך הוא, כנגד השאינו יודע לשאול את פתח לו, שצריכם לפתוח לו, כי הוא בעצמו אין לו מאומה, לא מצוות ולא עבירות, ובכן צריכים לפתוח בשבילו, וגם זה שייך רק על ידי הקב"ה בעצמו, וגם על זה נאמר ברוך הוא, והבן.

יבול מראש חודש. היינו על דרך שכתב השל"ה הק' (פסחים, גר מצוה), שכל יום של חודש ניסן הוא כנגד

וכן מצינו בגמרא (סנהדרין קג.), שהקב"ה חתר חתירה למנשה המלך וקבלו בתשובה, וגם לאחר שחטא בעבירות החמורות ביותר, הקב"ה בעצמו קבלו בתשובה, כי אין שום נברא יכול להמליץ ולומר שיש לעשות תשובה, כי יאמר שתועיל תשובה למי שחטא ופגם בכבודו של מלך מלכי המלכים הקב"ה, רק הקב"ה בעצמו הוא שיכול לקבל תשובה.

ואפשר לומר בעז"ה, שגם בקריעת ים סוף עסקו בני ישראל בתשובה, שהרי לפני קריעת ים סוף מצינו שבני ישראל התרעמו על משה רבינו, ואמרו (שמות י"ד י"א-י"ב) המבלי אין קברים במצרים לקחתנו למות במדבר מה זאת עשית לנו להוציאנו ממצרים, הלא זה הדבר אשר דברנו אליך במצרים לאמר חדל ממנו ונעבדה את מצרים כי טוב לנו עבד את מצרים ממתנו במדבר.

ועל כן קריעת ים סוף היתה באופן של י"ב שבילין, כיון שאלו השבילין היו חתירות לקבל תשובת בני ישראל על הים.

והנה, כאן נאמרו ד' פעמים ברוך, ונ"ל בעז"ה שהד' פעמים ברוך מתאימים להד'

בריאית העולם, ואין להם קשר לחטא. ויש ניצוצות שנפלו מחמת החטא.

ואיתא בכתבי האריז"ל (שער המצות, ראה) שהכוונה במה שאמר וינצלו את מצרים, היינו שהוציאו ממצרים כל ניצוצי קדושה.

ולדרכנו יש כאן שני סוגי ניצוצות, ניצוצות של תהו, ולכוונה זאת אמרו כמצולה שאין בה דגים, כי דגים היינו נשמות הצדיקים שלא חטאו, והם צריכים להעלות רק ניצוצות של תהו.

אבל כמצודה שאין בה דגן, מרמו לחטא עץ הדעת, שלחד מאן דאמר היה בחטה (ברכות מ.) ואלו הן הניצוצות שנפלו מחמת החטא, וגם אלו הניצוצות העלו בני ישראל, כמו שאמרו כמצודה שאין בה דגן, ודו"ק.

ויש להוסיף בענין הדגים, על פי מה שדנים בגמרא (שבת קח.) אי מותר לכתוב תפילין על עור דגים, ומסיק שם הגמרא שמותר לכתוב אם יבוא אליהו ויאמר ויאמר אי פסקא זוהמא מיניה אי לא פסקא זוהמא מיניה.

חודש, ובכן ראש חודש ניסן כנגד חודש ניסן, ושפיר יש סברא של יכול מראש חודש, שכבר מראש חודש נספר ביציאת מצרים, כיון שכבר מראש חודש נכללת כל חודש ניסן, כולל ליל הסדר.

ואחרי כן יצאו ברכוש גדול. איתא בגמרא (ברכות ט:), וינצלו את מצרים אמר רבי אמי מלמד שעשאוה כמצודה שאין בה דגן, וריש לקיש אמר עשאוה כמצולה שאין בה דגים.

ובדרך אגב, שני משלים הללו מורים על מעיקרי המאכלים שאוכלים בחג הפסח, מצודה שאין בה דגים, היינו דגים. ומצולה שאין בו דגן, היינו דגן שממנו עושים מצות.

והנה, כתבו המקובלים (הובא בילקוט ראובני, בהעלתך אות פ"ה) שבמאכלים יש נשמות, ובדגים מתגלגלים נשמות הצדיקים, ובבשר שצריכה כבר שחיטה, יש נשמות שאינם כל כך גבוהים.

והנה, איתא באור החיים הק' (צו, ד' ל"ז) שיש שני סוגי ניצוצות, יש ניצוצות שנפלו בשעת שבירת הכלים, לפני

בדור המבול, יש להם ריח רע, קל וחומר רשעים עצמם עד כמה ריחם רע. ואפילו על רשעים כאלו, הקב"ה מקבלם בתשובה.

וביארנו שהדגים ניצלו על ידי שהיו סביב לתיבה. והנה, סופי תיבות כן' ברכוש' גדול', הן אותות נ' ש' ל', נ' היינו רוחב התיבה, ש' היינו אורך התיבה, ל' היינו גובה התיבה, ואות ו' מרמזו על חלון התיבה, ודו"ק.

חייב אדם לראות את עצמו וכו'. וכן אומרים שהקב"ה בכבודו ובעצמו הוציא את בני ישראל ממצרים, כבודו היינו שכינה, ועצמו היינו קודשא בריך הוא.

וגם חייב אדם לראות את עצמו, היינו העצמיות שלו, והעצמיות של יהודי, הוא אמונה בטחון ודביקות הבורא, זהו חייב אדם לראות את העצמיות שלו, שיצא ממצרים.

וכתב המגן אברהם (ס" תע"ג ס"ק כ"ט), שחרבו של הקב"ה הוא אותיות י"ו. וכאן שופכים יין י"ו פעמים, העשר

ועיי"ש בחידושי הר"ן שמבאר וז"ל, כשבא נחש על חוה הטיל זוהמא עליה ועל כל בריות שבעולם, ישראל שעמדו על הר סיני נפסקה זוהמא מהם ומן הבריות שהיו שם, חוץ מדגים שלא היו שם, ולהכי אצטריכי לאליהו להודיענו אי פסקה או לא, עכ"ל.

אמנם לדרכנו יש לפרש הכוונה, שמחמת חטאי דור המבול נתמלאו כל הבהמות והחיות זוהמא, ועל ידי שכל מה שבחרבה מתו ורק מה שנשאר באויר דכיא של התיבה, פסקה זוהמתן.

אבל דגים שבים, הגם שלא חטאו, הרי שהיו באויר המזוהמת של עולם בדור המבול, ולא נכנסו לתיבה, וזהו הספק, אם מפני אויר הדור הרע ההוא, יש זוהמא וטומאה בהדגים, הגם שהם עצמם לא חטאו.

ובכן, הגם שבדגים מתגלגלים נשמות הצדיקים, עדיין נשאר בהם ריח רע משום שהיו בדור המבול.

ואם כן יש לדון קל וחומר, מה דגים שיש בהם נשמות צדיקים, כיון שהיו

בעצמו היינו עצמיותו יתברך, ובכבודו, היינו חרבו של הקב"ה. שבמכת בכורות כתיב (שמות י"ב כ"ג) ולא יתן המשחית לבוא אל בתיכם, המשחית היינו חרבו של הקב"ה, אבל וה' בעצמו הכה כל בכור בארץ מצרים (שם פסוק כ"ט).

נמצא שזהו בכבודו ובעצמו, בכבודו היינו חרבו של הקב"ה, אותיות י"ו, ובעצמו, היינו הוא יתברך בעצמו, וד"ל.

והיא שעמדה לאבותינו ולנו שלא אחד בלבד עמד עלינו לבלותינו, אלא שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותינו והקדוש ברוך הוא מצילנו מידם.

כתב אא"ז בספה"ק לבנת הספיר (ד"ה והיא) זול"ק, שבזמן חורבן בית המקדש נסתלק מישראל שם גדול וקדוש, והוא שם אהו"י. כי א' נסתלק מכסא', שבזמן החורבן נקרא כס. הה' נסתלק משם הקדוש שם הוי"ה, שבזמן החורבן משתמש בחצי השם י"ה, כמו שאמר הכתוב (שמות י"ז י"ד) כי יד על כס י'ה. י' נסתלקה מירושלים, שבזמן החורבן נקראת ירושלם חסר י' אחר הל' [ואות

מכות, ג' פעמים בדצ"ך עד"ש באח"ב, וג' פעמים בדם ואש ותמרות העשן, בסך הכל יש כאן י"ו שפיכות.

והמעם שאותיות י"ו הן חרבו של הקב"ה הוא משום שבשם הוי"ה אותיות י"ו הן אותיות דדכורא, ואותיות ה"ה הן אותיות דנוקבא, ואותיות דדכורא יש להם הכח והגבורה, להפיל קליפות וסטרא אחרא.

ובעין זה כתב אא"ז בספה"ק טל אורות (ד"ה טל זכרו גבורות מוסיפין) זול"ק, והחרב שנותנת אימא, ה' ראשונה, אל זעיר ו', להאיר אל ה' אחרונה נוקבא, שלא יינקו ממנה הקליפות. והם ס', גיבורים ו' פעמים ה"ה [עולה ששים], שנותנת אמא ה' לזעיר ו', ומרח האורות אלו, הו"ה נותן כח בנוקבא להתחזק בגבורה, הוה גביר, כולם אחוזי חרב וכו', עכל"ק.

וכאן נתחדש שהגם שחרבו של הקב"ה מכח דוכרא, הוא נמסר להנוקבא, ובכח חרבו של הקב"ה יכולה הנוקבא להיות מזוג.

ובכן יש לומר הקב"ה בכבודו ובעצמו,

להם הרה"ק ר' אלעזר, שלא כן הדבר, אלא הוא ראה שהספינה עומד להשבר, ובכן רצה לחטוף עוד מצוה לפני שירד למצולות ים ויסתלק מן העולם, וכיון שהיום ראש השנה, רצה לחטוף מצות תקיעת שופר לפני מותו.

כך אמר להם הרה"ק ר' אלעזר, אבל אולי הלביש בתוך תקיעת שופר סוד גדול שלא גילה להם. שבשעת תקיעת שופר, בכח ההבל של השופר המשיך השם אהו"י, אשר בכחה לשקוט סערת הים.

ואם כנים דברינו מסתברא לומר, שגם בקריעת ים סוף ניצולו בני ישראל מנחשולי הים, בכח השם אהו"י.

ועל זה אומרים והי"א שעמדה לאבותינו ולנו שלא אחד בלבד עמד עלינו לכלותינו, אלא שבכל דור ודור עומדם עלינו לכלותינו והקב"ה מצילנו מידם, היינו בכח השם והיא בכל הדורות הצילנו הקב"ה מסערת הים.

ויש להוסיף דאומרים בקידוש לבנה, אלמלא זכו ישראל להקביל פני השכינה פעם אחת בחודש דים, הלכך צריך

י' שחסרה מורה על ראשית חכמה יראת ה' (תהלים קי"א י').

והשם הזה הוא כל כך קדוש ונורא, שכאשר עומדים גלי הים ורועשים ומתגעשים לטבוע הספינה, יכולים לפעול על פי השם הזה שם אהו"י להשקיט הים מזעפו. ונראה לי שזהו שהאמר הכתוב (איכה ב' י"ג) כי גדול כים שברך וכו', עכל"ק.

ולענ"ד בין בתרי דבריו של אא"ז זצוק"ל משמע שבכח שם זה, ניצול אא"ז הבעש"ט מגלי הים ביום אחרון של פסח, וכמעט ברור לי שזה בכלל כוונת קדשו.

ועוברא מענין זה סיפר אא"ז, שבדרכו של הרה"ק ר' אלעזר מאמסטורדם זצוק"ל לארץ ישראל היה על הספינה בראש השנה.

וביום ראש השנה התחיל הים לרעוש, והיה נראה שתשבר הספינה. רץ הרה"ק ר' אלעזר לתוך החדר שלו, והוציא שופר, והתחיל לתקוע בשופר, ונח הים מזעפו.

העולם חשבו שזהו מופת, אבל אמר

למימרא מעומד, נמצא מעומד מורה על גילוי שכינה. והקב"ה מצילנו מידם, וק"ל.

נבאר בעז"ה כמה קטעים בפסקא אילו הוציאנו וגו' דיינו.

אומרים, אילו עשה בהם שפטים ולא עשה באלהיהם דיינו, צריכים להבין מהו התועלת של עשיית שפטים במצרים, מבלי לעשות באלהיהם, שזה כל תכלית יציאת מצרים והמכות, ביטול עבודה זרה.

אחר כך אומרים, אילו עשה באלהיהם ולא הרג את בכוריהם דיינו. וגם זה צריכים להבין, מה איפכת לנו אילו היו עוד מצריים סובבים ברחוב.

אילו קרע לנו את הים ולא העבירנו בתוכה בחרבה, גם כאן קשה, איזה תועלת יש לנו על ידי קריעת ים סוף, מבלי שנעבור בתוכה בחרבה.

אמנם לדרכנו נראה לומר דכיון שנקרע הים בכח שם אהו"י וכנ"ל, ובכח שם זה ניצולים מזעפת הים בכל דור, על זה אומרים אילו קרע לנו את הים ולא העבירנו בתוכה בחרבה דינו, שעל כל

וזהו שאומרים והיא שעמדה, היינו שם והיא נתגלה לנו על ידי השכינה שמרומז בעמידה [וגם שבשעת קריעת ים סוף, הראו על השכינה, ואמרו זה א"ל ואנוהו (עי' סוטה יא:)], שלא אחד בלבד 'עמד' עלינו לכלותינו, היינו לגרום לנו הסתלקות השכינה, והקב"ה מצילנו מידם, ודו"ק.

באופן אחר יש לפרש והיא

שעמדה וכו'. איתא בספה"ק קרן ישועה על מגילת אסתר (ה' ב) מהרה"ק בעל בן איש חי זצוק"ל, שישועתן של ישראל צמחה מזה גופא שבקשו המן ואחשורוש לאבד את כל היהודים, כי אי אפשר לעולם בלי ישראל, ולכן גזירה כזאת לאבד כל היהודים, אי אפשר שתתקיים. ובכן בכל הדורות, רשע שרוצה לאבד כל ישראל, בטוח שלא יצליח, וכמו שהיה אצל המן ואחשורוש.

ועל זה אומרים, והיא שעמדה לאבותינו ולנו שלא אחד בלבד עמד עלינו לכלותינו, היינו לכלות כל בני ישראל, וכיון שהרשעים רוצים לעקור כל

פנים זכינו בקריעת ים סוף לשם אהו"י.

ובכן אפשר שאם לא נכנסו לארץ ישראל, הגם שלא היה שייך לקיים שאר מצות שהיו שייכים רק לארץ ישראל כגון אכילת קדשים בירושלים וכדומה, אבל אולי היו יכולים להמשיך קדושת הארץ גם למקומם במדבר, בבחינת כיבוש רבים, ועל ידי זה לקיים גם שם מצוות התלויות בארץ.

אילו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה דיינו, כבר ביאר אא"ז מהרב"פ זצוק"ל, שעל ידי זה על כל פנים היינו זוכים להיות כאיש אחד ובלב אחד, ועל זה אומרים דיינו.

אילו נתן לנו את התורה ולא הכניסנו לארץ ישראל דיינו, איזה מעלה יש ליכנס לארץ ישראל, ומדוע דיינו.

נמצא שאילו לא נכנסו לארץ ישראל, היו מוכרחים להמשיך קדושת ארץ ישראל בשאר הארצות, ולקיים שם מצוות התלויות בארץ, וזה גופא היה דבר גדול, להרחיב קדושת ארץ ישראל לשאר ארצות.

וג"ל בעז"ה על פי מה שכתב הרמב"ם (הלכות תרומות ומעשרות פ"א הלכה א'-ב) התרומות והמעשרות אינן נוהגין מן התורה אלא בארץ ישראל בין בפני הבית בין שלא בפני הבית וכו', ארץ ישראל האמורה בכל מקום היא בארצות שכיבשן מלך ישראל או נביא מדעת רוב ישראל, וזהו הנקרא כיבוש רבים וכו'.

ועל זה אומרים אילו נתן לנו את התורה ולא הכניסנו לארץ ישראל דיינו, כי אז היינו זוכים להמשיך קדושת ארץ ישראל לשאר ארצות, והבן.

נמצא שמצות התלויות בארץ, כגון תרומות ומעשרות, מעשר ראשון מעשר שני מעשר עני פאה וכו', תלויים בקדושת הארץ, ובכל מקום שנתקדשה הארץ, אפילו על ידי כיבוש רבים, יש חיוב קיום מצוות התלויות בארץ.

כמה מעלות טובות למקום עלינו וכו', ובנה לנו את בית הבחירה לתקן על כל עונותינו. הנה איתא בספח"ק שבחודש תשרי עושים תשובה מיראה, ובחודש ניסן עושים תשובה מאהבה.

ששב בתשובה, גם על עבירות חמורות ביותר. ועל כן בחודש זה, שייך לכפר על כל עונותינו, שהוא בחינת תשובה מאהבה.

וביארנו, שקריעת ים סוף היתה באופן של חצאי עיגולים, שזה משום שלאחר המבול אין להם לבני אדם בחירה שלימה, כי אם חצי בחירה.

וכיון שכן הוא, שייך שהקב"ה יחתור חתירה מתחת כסא הכבוד, יקבל כל אחד בתשובה, ואפילו רשע גמור, דכיון שכל הבחירה אינו אלא חצי בחירה, שייך שגם רשע גמור ישוב בתשובה, כיון שכל הפגם שלו אינו אלא בחצי בחירה, ואינו פגום לגמרי.

ובכן יכול לשוב בתשובה, שיהיה נקי לגמרי, בכח תשובה מאהבה שבכח יציאת מצרים וקריעת ים סוף, וימלא ה' כל משאלותינו לטובה, ובא לציון גואל, במהרה בימינו, אמן.

והנה, רק על ידי תשובה מאהבה, נוכל לזכות לכפר על כל עונותינו, כי בתשובה מיראה, זדונות נעשים לו כשגגות, ובתשובה מאהבה, זדונות נעשין כזכות.

ובכן כשיצאו בני ישראל ממצרים, הגם שהיו בהם כמה חטאים עוונות ופשעים, וגם הערב רב יצאו עמהם במצרים, ופסל מיכה עבר עמהם בים.

עם כל זה, כיון שיציאת מצרים היתה בבחינת תשובה מאהבה, נשארו נקיים לגמרי, בכח תשובה מאהבה.

ולזה מסיימים ובנה לנו את בית הבחירה לכפר על כל עונותינו, ששם מקריבים חטאות ועולות שלמים ומנחות, לכפר על כל עונותינו.

ורק בכח תשובה מאהבה, שייך הענין של ה"ב שבילים בים, שהקב"ה בכבודו ובעצמו, חותר חתירה להחזיר כל מי

בעיה"ת

אחרון של פסח תשפ"ד לפ"ק

אחד מחסידי הבעש"ט שהיה רגיל לנסוע לשהות במחיצת קדשו מידי פעם בפעם היו לו כמה בנות שהגיעו לפרקן, והיה צריך להשיאן, ולא היה בידו פרוטה לפורטה.

ביקשה ממנו זוגתו לבקש ברכה מהבעש"ט הק' על פרנסה. היהודי הגיע למעוזבו ולקח שלום מהבעש"ט הק' ונכנס לבית המדרש, וישב בבית המדרש על התורה ועל העבודה, ונשכח ממנו לגמרי מבקשת זוגתו.

כי עיקר עבודת תלמידי הבעש"ט הק' ותלמידי תלמידיהם בזמנים הקשים ההם אחר דור של שמד, היה לסבב בעיירות ובכפרים ולהשריש אמונה בלבנות בני ישראל, ולעסוק בענינים רוחניים. ובכן כל משאת נפשם היתה ענינים רוחניים, עד כדי שהסichו דעתם מצרכם הגשמיים.

וכן היה בפעם שני שנסע להבעש"ט הק'

אא"ז זצוק"ל היה לו המסורה לספר הסיפור של הצלת אא"ז הבעש"ט זצוק"ל ביום אחרון של פסח, וכיון שאא"ז זצוק"ל היה לו המסורה הזאת, בודאי זה הסיפור מסוגל לבני חיי מזוני וסייעתא דשמיא.

דרכם של תלמידי הבעש"ט, לנסוע לאא"ז הבעש"ט על תקופה עד כמה שהיה אפשר, והיו נשאים במעוזבו ולומדים דרכי העבודה של אא"ז הבעש"ט זצוק"ל בדביקות הבורא ובתורה ובעבודה, אשר דרכיו הקדושים מבוארים היטב בהרבה ספה"ק.

וכשהיה נגמר הזמן המסויים שהיו יכולים לשהות שם, היו חוזרים לבתיהם, וההשפעה של הנסיעה להבעש"ט הק' היתה נשאת אצלם להרבה זמן, עד שהיו נוסעים שנית להבעש"ט הק', ושוב עוסקים בתורה ובעבודה בבית מדרשו של אא"ז הבעש"ט זצוק"ל, שהיתה קרובה לביתו.

הדרך לא היה דרך כלל, וכמו שכבר אמרנו דאיתא הרשב"א (תוה"ב הארוך, בית שני שער ג') וז"ל, גרסינן בפרק אלו טרפות אמר רב הונא סימן לטרפה כל שנים עשר חדש. הא פחות מיכן לא יצאה מידי ספק דיש מכה שהצנה מכאיבה ולא החמה ויש בהפך. ועד שיעברו עליה כל ימי הצנה והחורף לא נודע אם ראויה לחיות ממכתה אם לאו וכו', עכ"ל.

כך עבר על החסיד הזה, כל התקופות וכל מזגי האויר, עד שנתברר שהוא בתכלית הבריאות.

לפני העיר קאנסטאנטינאפל היה גשר גדול, שדרך הגשר היא נכנסים לעיר הגדולה קאנסטאנטינאפל, ועל גשר היה שלחן ותוף. וזה היה שם, שכל מי שיש לו שיש לו דבר למכור או שרוצה לקנות או סתם יש איזה חדשות שרוצה להודיע, היה עולה על השלחן ומודיע, והיו העולם נאספים לשמוע מה שאומר.

כשהגיע היהודי לקאנסטאנטינאפל עבר על הגשר שעוברת על המרחק הגדול שעל המים שלפני קאנסטאנטינאפל, וראה השולחן והתוף

שנשכח ממנו בקשת זוגתו. ובפעם השלישי לפני שנסע, הזהירה אותו זוגתו באזהרה חמורה, שבפעם זאת יזכור לבקש ברכה, ואם לאו לא תניחנו ליכנס לביתו.

כשהגיע להבעש"ט הק' גם בפעם הזאת נשכחה ממנו בקשת זוגתו, אמנם כשנכנס להבעש"ט הק' להפרד ממנו לפני נסיעתו לביתו, והתחיל לצאת דרך אחורה מפני כבוד רבו, נזכר מאזהרתה החמורה של זוגתו, וחזר אל שלחנו של הבעש"ט הק' ובהכנעה וענוה, אמר להבעש"ט שיש לו כמה בנות שהגיעו לפרקן ואין בידו לפורטה אפילו שוה פרוטה, ובכן מבקש ברכה או מבוא שיהיה לו פרנסה.

אמר לו הבעש"ט הק' 'פאר קיין קאנסטאנטינאפל'. הנסיעה מאוקריינא לקאנסטאנטינאפל לא היה דבר פשוט, למי שאין לו סוס ועגלה.

וכשחזר לביתו אמר לזוגתו מה שאמר הרבי, והגם שהיה דבר קשה, הרי היה לה אמונה, ובכן הכינה בשבילו שק עם איזה חפצים ושאר צרכים שיכול לקחת אתו, והוא יצא לדרכו.

שהיו מוכרים עליו פירות טריים יפים ונהדרים, וכל השלחנות היו שייכים לטערק אחד, שהיה גביר גדול.

בסוף שנה מיום שהגיע היהודי לעיר קאנסטאנטינאפול, יצא ממקום מסחרו, וראה אצל שלחן של מכירת פירות, פרי חדש גדול ויפה ומהודר, שהיה עולה סכום גדול. וחשב לקנות הפרי, כי מה עושה יהודי להודות להשי"ת על שנה של חיים, הוא מברך שהחינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה.

הטערק שעמד אצל השלחן ההוא, היה הבעל הבית של כל השלחנות שמוכרים פירות בכל עיר קאנסטאנטינאפול, ועשה חשבון בדעתו, איך יכול היהודי הזה לקנות פרי חדש כזה העולה דמים מרובים, והיה לו על כל פנים להמתיק כמה ימים עד שתירד המחיר. ובכן הסיק שהיהודי הוא גנב, ואם כן אחת דתו להמית, והחליט הטערק, שהוא בעצמו יוציא הדין אל הפועל.

אחר כמה שעות, הטמין ה'טערק' את עצמו במבואות האפילות, כי ידע הדרך שהיהודי חוזר לביתו בכל לילה, והטמין

שעל הגשר, ושאל פשר דבר. אמרו לו שמי שיש בידו דבר למכור או לקנות, או בכלל דבר נחוץ להודיע, הוא עולה על השלחן ומכה על התוף, והעולם נאספים, ואומרים אם רוצים לקנותו או לא וכו'. וזה היה הדרך של קניות ושכירות בקאנסטאנטינאפול.

בריוק באותו רגע עלה אדם על השלחן והתחיל להכות בתוף, ונאספו העולם, ואמר האדם שה'בוכהאלטער' שלו נחלה, והוא צריך ל'בוכהאלטער'. היהודי אמר שהוא יכול להיות 'בוכהאלטער', כי חשב בנפשו, הרי הוא יודע לחשב ולכתוב. ובכן הלך עם זה האדם למקום מסחרו, ושמח מאד כשנתוודע לו שהבעל הבית שלו הוא יהודי, שיש לו גם ההרווחה הזאת, שהוא עובד בעד יהודי.

מעט מעט התחיל לשלוח מעות לביתו להחיות נפשם עד שהצליח להעביר משפחתו לקאנסטאנטינאפול, וראה איך שברכת הרבי מתחלת לשאת פירות.

והנה, בעיר קאנסטאנטינאפול בכל כמה רחובות היה שלחן - 'פרוכט סטאנציע'

עצמו וחיכה עד שיעבור היהודי לשם, כוונה להורגו. האפילות ויהרגנו. ובכן באין ברירה, הלך אחר הטערק.

כן הלכו והלכו עד שהגיעו לרחוב גדול ויפה, והוא היה הרחוב הגדולה והיפה ביותר שבכל עיר קאנסטאנטינאפל, אז הרגיש היהודי ביתר שאת שהוא במצב מסוכן. וחזר היהודי ועשה היהודי החשבון, הרי אם יברח ירוץ אחריו הטערק ובודאי יהרגנו, וגם אם ילך עמו הוא רק ספק שיהרגנו, ובכן הלך אחריו.

עד שהגיע לבית היותר גדול שברחוב הגדול שבקאנסטאנטינאפל, אמר הטערק להיהודי שיכנס אחריו, התחיל היהודי לעמוד ולהתחנן על נפשו, ואמר הוא רוצה לחזור לביתו ולמשפחתו, הרי לא עשה שום רעה, רק ביקש לקנות פרי חדש.

אבל הטערק לא נתן לו ברירה, אלא אמר לו שימשיך ללכת אחריו. ונכנס עמו לבית גדולה רמה ונשאה, ופתח איזה דלת טמונה, ואמר לו שירד עמו, וכך ירדו כמה קומות, עד שהגיע למרתף עמוקה, והיהודי ידע בנפשו, שחייזו יגמרו בקרוב.

כשהגיע היהודי לשם, עלה מחשבה בלב הטערק, לשאול את היהודי, אולי יש מענה בפיו. שאל היהודי, איך היה לו כסף מספיק לקנות פרי חדש שעולה לדמים מרובים, הלא היה יכול להמתין עד שיוזל המחיר.

והנה גם מחשבות האדם והרגשיו הם מן השמים כמו שהזכרנו פעם בשם ספה"ק בת עין (ויגש), ועלה בלבו של היהודי מחשבה לתרץ את עצמו. שאל את הטערק, כמה שוה שנה של חיים, השיב הטערק, שנה של חיים?! הרי כל חפצים לא ישוו בה, ושוה כל חללא דעלמא. שוב אמר היהודי, אצלינו בני ישראל, כשזוכים לשנה של חיים, קונים פרי חדש ומברכים שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה.

התשובה מצאה חן בעיני הטערק, ובכן אמר ליהודי שילך עמו. עשה היהודי חשבון בנפשו, אם יברח מהטערק, הרי ירוץ אחריו ויהרגנו, וגם אם ילך אחריו אפשר שיוליכנו לאחד מהמבואות

ולאחר מאה ועשרים - היה גוי ובכך מסתמא לא אמר מאה ועשרים, ואולי אמר אחר מאתים ועשר - כל זה יעבור להממשלה והם יעשו 'ליציטאציע' על הבית, וחבל על כל העושר הזה. ומסתבר שאמר זה ביסורי הנפש וצעד.

היהודי הקשיב לכל דברי הטערק. ותיכף אחר כך שלחו הטערק לנפשו שיחזור לביתו. היהודי הלך בפחי נפש כשהיה בבחינת כל עצמותי תאמרנה, שכל עצם קטן שבקרב עדיין רעד מרוב פחד ממה שהיה לו עם הטערק.

ומסתמא כשהגיע לביתו בירך שהחיינו ביותר כוונה ממה שהיה מברך לפני כן, ובפרט שעכשיו בירך שהחיינו לא רק על שנה של חיים, אלא גם על זה שניצול מידי של הטערק.

זמן קצר אחר כך שמע היהודי קול התוף מכה על הגשר, ושמע שמכריזים שהטערק בעל הפרוכט סטאנציעס מת, ומוכרים ביתו בליציטאציע.

כיון שהתחיל הליציטאיע, כל סכום שאמר אחד, אמר היהודי סכום יותר

פתח הטערק עוד דלת, והיו שם כמה חדרים. ונכנס לחדר ראשון, והראה להיהודי, שהיו שם ממש עד אין שיעור של כלי חרס וכלים מכלים שונים עתיקים שנעשו מפארצעלאן ומשאר דברים יקרים.

שוב הכניסו לחדר שני, והראה לו ממש עד אין מספר של כלי כסף וכלי זהב. ושאל היהודי מה אומר על זה, אמר היהודי, שהוא יפה מאד, אבל 'טייערע מענטש' אני רוצה לחזור לביתי ולמשפחתי.

אמר הטערק, שרוצה להראותו עוד חדר אחד, ופתח אותו חדר, והראה אותו יהלומים ושאר אבנים יקרים, אשר איתא מהרבינו בחיי (שמות כ"ח ט"ו) סגולת אבנים יקרים שהיו בחושן, והיו שוים כל חללא דעלמא.

אז אמר הטערק להיהודי, תדע שאני בעל הבית של כל ה'פרוכט סטאנציעס' שבעיר קאנסטאנטינאפל, אשר ירשתי מאבותי, וכל ההון הנמצא כאן הוא מה שאספו אבותי מכל הדורות מכל ה'פרוכט סטאנציעס', ואני אין לי בנים,

השתוקק להביא הגאולה שלימה, וידע שעם יפגש עם האור החיים הק' בארץ ישראל, יוכל להביא הגאולה שלימה. ובכן קיבל על עצמו לערוך גלות, ולעבור לעיר קאנסטאנטינאפל ולחיות שם בעניות ודחקות גדולה. כך עשה והתיישב בה'פרענקישע געגענט' שבעיר.

התלמידים ידעו מהמצב הקשה של רבן, והצטערו על זה מאד, אבל לא היו יכולים לעשות דבר, כי הבעש"ט נסע לקאנסטאנטינאפל, כדי לערוך גלות, כדי שעל ידי זה יוכל ללכת לארץ ישראל, ושם להפגש עם האור החיים הק', אשר הבעש"ט הק' היה נפש בן דוד, והאור החיים הק' היה רוח בן דוד, ואם יפגשו יחד, יוכלו להמשיך הגאולה שלימה.

ולפי החשבון היה רק זמן קצר של בערך שני שנים שהיה שיך פגישה זאת, כי רק באותן השנים היה האור החיים הק' בארץ ישראל.

הגביר ידע שרבו הבעש"ט נמצא בקאנסטאנטינאפל, אבל לא בא בעזרתו, 'ער האט נישט געטוהן פאר עהם, און ער האט זיך נישט געמאכט צו

גדול, כי הוא ידע עד כמה שוה הבית ומה יש בקרב הבית, מה שאף אחד לא ידע. כך נמשך הדבר, כל מי שאמר איזה סכום, אמר היהודי יותר מזה. עד שהוא זכה בהבית.

והנה, מי שזכה בהבית היה צריך להניח במזומן אחוז מהמחיר תיכף ומיד. ובכן הלך היהודי להבעל הבית שלו, שכבר הכירו כאיש נאמן, וביקש ללוות ממנו אותו סכום, וכיון שבעל הבית הכירו כאיש נאמן, נתן לו הסכום, וברגע אחד נעשה היהודי מעני לגביר גדול עד מאד.

ולומר סתם שנעשה מעני לגביר גדול לא היה יכול. בכך התחיל לשאת ולתת, קנה בית ומכר בית, קנה ספינה ומכר ספינה, עד שיצא לו שם כסוחר גדול, וכמו ששמעתי פעם מליצה 'סוחר אינו מי שמרויח מעות, אלא סוחר הוא מי שמסתחר עם מעות'.

וכה יצא לו שם גביר, עד שנעשה ידיד נפש לה'סולטאן', כי היה הגביר היותר גדול שבכל עיר קאנסטאנטינאפל.

נחזור למעזבונו. אא"ז הבעש"ט צוק"ל

טוהן פון עהם', לא הגיע אליו, וגם לא שלח לו תמיכה להחזיק את ביתו.

והוא פלא, שהרי הגביר לכל העשירות שלו, מכח הדיבור שאמר הבעש"ט הק' פאר קיין קאנסטאנטינאפל, אבל עכשיו לא גרס אותו כלל. כי בדרך כלל, כפי שמתרבה כספם של גבירים, כך מתרבה גאותם.

ואיך התקיים הבעש"ט באלו הימים, ביום אחד היתה הרבנית מוכרת מזלג, וביום אחד היתה מוכרת כף וכן שאר כלי הבית.

אמנם כשהגיע סמוך לחג הפסח כבר לא נשאר לו להבעש"ט מה למכור, וגם לא היה לו להבעש"ט מאומה בעד צרכי החג, לא הסימנים של הסדר, ולא הג' מצות ולא שאר צרכי הסדר.

ובכן נתעוררה אצלו חקירה, האם יכנס אצל הגבירים משכונת הפרענקין ויודיע להם את צערו, ובכן יוכל לקנות צרכי פסח, או יהיה בזה חילול השם, שגבירים האשכנזים לא עושים מאומה בעד הרבי שלהם.

הבעש"ט הק' החליט שלא לעשות מאומה, כי מוטב שלא יהיו לו צרכי פסח, אבל לא יתחלל שם שמים. ובכן לא היה לו צרכי פסח, וכמו שהיה אא"ז מדגיש שלאותו רגע ולאותו דקה נסתלקה הרוח הקודש של אא"ז הבעש"ט וצוק"ל.

מעתה נחזור שנית לעיר מעזבוז. זמן קצר לפני פסח הגיעה מרכבה נכבדה עם איש ואשתו שרצו להכנס להבעש"ט, אבל התלמידים אמרו שאינו בבית.

והנה על פי תורת הבעש"ט יש כח הפועל בנפעל, ובכן אא"ז הבעש"ט לא היה אוכל מכלי או מקערה שהיוצר לא היו לו מחשבות נכונות, וכדי שיאכל הבעש"ט הק' מצה, לא מספיק שיהיה סתם מצה, אלא צריך שהעורך את המצה יכוון כל הכוונות מעולם העשייה ועד עולם האצילות.

התלמידים ידעו מצבו של הבעש"ט, ובכן שאלו מהאיש והאשה, אם יסעו מהרה עם הסוס החזק והעגלה הנהדרה שלהם, אם יוכלו להגיע לקאנסטאנטינאפל עוד לפני פסח. השיבו שאם יתחילו עכשיו לנסוע, יגיעו ממש סמוך לפסח.

כשלבנו נשבר ועצוב - אשר יסוד גדול בעבודת ה' על פי משנת הבעש"ט הק', היא מדת השמחה.

אבל הבעש"ט היה לבו נשבר, שהרי אין לו מאומה ממצות הלילה, לא מצות ולא חזרת ולא חרוסת ולא מרור. וכבר אמרנו שאא"ז צוק"ל היה רגיל לאכול חתיכת חריין למרור, והיו פניו נעשו אדומים כלהבה, וזלגו דמעות מעיניו, אבל מעולם לא גנח וגם לא שיעל בשעת אכילת המרור.

בגמר התפלה, הכל מיהרו לביתם, שהרי היה להם בביתם קערה עם חרוסת ומרור חזרת ומצה, אבל אא"ז הבעש"ט צוק"ל לא היה לו על מה למהר לביתו, שהרי אין לו מאומה, וגם נרות לא היו לו.

והבעש"ט הק' לא ידע מה שנעשה בביתו עד שהגיע לפתח ביתו, וראה שלחן סדר ערוכה, בכל טוב, עם קערה ושלושה מצות, אשר אא"ז הבעש"ט צוק"ל ידע מה זה ששלוש מצות הם חכמה בינה ודעת.

כי אנחנו אומרים שהם חכמה בינה

ובכן בזריזות גדולה, התחילו התלמידים לקבץ כל דבר אצל מי שהיה מיוחד לעשות הדבר ההוא וידע הכוונות הראויות לכוון, המצה אצל התלמיד המיוחד שעשה המצה, החרוסת אצל מי שהיה מיועד לעשות החרוסת, היין אצל מי שהיה מיועד לעשות את היין.

וכהוא עובדא של התלמיד שהלך לעשות יין בעד הבעש"ט, ולאחר רוב עמל ויגיעה, כשהגיע אל הבעש"ט הק', נגע נכרי בהיין ונפסל היין, ושאל הבעש"ט מדוע הגיע לו ככה, השיב לו הבעש"ט משום שלא התפלל שיצליח.

וכן המפה לשלחן אצל מי שהיה מיועד דלעשות המפה לשלחן, והבגדים אצל מי שהיה מיועד לעשת הבגדים. ואת הכל הכניסו להעגלה, ושלחו הזוג מהר שיסעו מהר לקאנסטאנטינאפול.

כאמור נסתלקה רוח הקודש של הבעש"ט הק' באותן רגעים של ערב חג הפסח, ולא ידע מה שמגיע אליו. ובכן בערב פסח עזב ביתו במוקדם בערב חג הפסח, והלך לבית המדרש של הפרענקין, והתיישב בסוף בית המדרש,

שכך נהג גם הבעש"ט, ולא הפסיק מקדש ועד גאל ישראל.

או סיבב הבעש"ט ראשו הקדוש וראה שעומדים שם איש ואשה שהכינו כל זאת, ושאלום מאיזה מקום באתם, השיבו מעיר ווארשא, שוב שאל אותם מה בקשתכם, השיבו חשוכי בנים אנן, אז אמר הבעש"ט הק' לשנה תפקוד בבן זכר.

האיש ואשתו היו מאושרים מאד, כי מעתה ידעו בברירות שיוושע לשנה בבן, וכל הטירחא של אסיפת כל צרכי הסדר והנסיעה המהירה לקאנסטאנטינאפל, היתה כדאי, כי ידעו בברירות שנושעו.

אחר כמה רגעים היה להבעש"ט עליית נשמה, כמו שסיפר אא"ז זצוק"ל כשהיה להבעש"ט עליית נשמה, היה משליך ראשו לגמרי לאחוריו, באותו שעה ראו איך שעוברים ששים שורות של אש על מצחו של הבעש"ט. ונתיראו כל הבני בית מאד.

לאחר זמן, כשנתעורר הבעש"ט סיפר מה שהיה, כשעלתה נשמתו, אמרו לו שהוא גזר על איש ואשה שנגזר עליהם

ודעת, כי כן איתא בהגדה לבנת הספיר מאא"ז זצוק"ל, אבל אין מבינים מדוע אימא עילאה מונחת למטה, אבל אא"ז הבעש"ט זצוק"ל ידע מה זה חכמה בינה ודעת. והיתה לו שם קערה נהדרה, אשר הבעש"ט הק' ידע מה זה שהקערה היא כנגד מלכות, והטעם שהקערה היא על המצות שכנגד חכמה בינה ודעת, שהאם מגביה הבנים, וכמו שכתב אא"ז בספה"ק לבנת הספיר, עיי"ש.

וכן ראה הבגדים שטוחים על המטה, ושאר הסימנים של ביצה וחרוסת וחזרת ומרור, ולא שאל מאומה וכמעט שלא ראה כלל שעומדים שם איש ואשה שהביאו כל צרכי הסדר, אלא תיכף התלבש בהבגדים, והתחיל קדש, ורחץ, וערך הסדר בקולי קולות, עד שהגיע לגאל ישראל.

ועכשיו עולה ברעיוני, שאא"ז זצוק"ל לא היה מפסיק באמירת ההגדה בדברי תורה מקידוש ועד אחר מוציא מצה, וגם לא בדברי חולין כמנהג אא"ז מקמארנא זצוק"ל, כדי שלא להפסיק בין קידוש להסעודה, כדי שתהא קידוש במקום סעודה. ובמעשה זאת, רואים

או אמרו בשמים, שזה היה רק נסיון, ולא רק שמקבל בחזרה העולם הבא שלו, אלא עכשיו מקבלו ביתר שאת וביתר עוז, שמקבל העולם הבא שכבר היה לו, ועוד מקבל שכר על זה הרצון לעבוד השי"ת לשמה לגמרי בלי שום קבלת שכר.

אלא שעונשו על זה שהבטיח להזוג שנגזר עליהם מששת ימי בראשית, שיהיה להם בנים, הוא עונשים של מלאכים, שילקה בשיתין פולסין דנורא (ב"מ פה.), ואלו היו הששים שורות של אש שראו על מצחו.

הזוג היו מאושרים, שהרי ידוע בברירות שלשנה יהיה להם בן זכר, והשאלה הוא רק מי היה הסנדק.

הנה, גם הגביר בביתו עשה הכנה דרבה לקראת חג הפסח, כי הכין מצה טאש, אשר היתה מצה טאש מיוחדת בערכו בכל העולם כולו, שהיו עליו כל מיני אבנים טובים ומרגליות, אבנים של כסף ואבנים של זהב. וכן הכין קערה נהדרה עד מאד, וערך שלחן הסדר ממש בתכלית ההידור.

מששת ימי בראשית, שלא יהיה לו בן או בת, שיהיה להם בן. וכיון שצדיק גוזר והקב"ה מקיים, מוכרחת הגזירה להתקיים, אבל העונש על זה, הוא שיאבד עולם הבא שלו.

הבעש"ט הק' שמח שמחה גדולה, כי הרי שכר מצוה מצוה, ועל כל מצוה ומצוה יש שכר, ועכשיו שנגזר עליו שנלקח ממנו כל העולם הבא שלו, יכול לעבוד השי"ת לשמה לגמרי מבלי לדאוג אל חשבון של עולם הבא, אלא בלתי לה' לבדו.

והמלאכים לא ידעו מה לעשות עם הבעש"ט הזה, אשר היה ממש רב הדומה למלאך ה' צבאות, שמלאכים ושרפים לא יכלו להשיג אא"ז הבעש"ט, שכמו שהקב"ה התנה תנאי בששת ימי בראשית שיהיה קריעת ים סוף (ב"ר ה' ה'), כך נגזר על זה הזוג שלא יהיה להם בן ישראל או בת מששת ימי בראשית, ובכח של הבעש"ט להפך גזירה זאת, שלא יהיה אצל שום בר ישראל דבר כזה, אלא תתקיים לא יהיה בך משכלה ועקרה בך ובבהמתך את מספר ימיך אמלא (שמות כ"ג כ"ז).

היהודי, ומעכשיו היו לו אצל הסדר דם צפרדע כנים ערוב וכל העשר מכות.

וראו נא מה שהגיע להיהודי, תחת מלהזמין הבעש"ט הק' להסדר שלו, שהרי היה יכול להזמין הבעש"ט, ויהיה לו 'גביר'ישע רבי'שע סדר', אשר 'גביר'ישע רבי'שע סדר' היא דבר יפה מאד. ותחת זה היה לו הסולטאן והמשנה למלך אצל הסדר.

היהודי הכין בעד הסולטאן כסא כמו עוג מלך הבשן, וגם המשנה למלך נתלוה עם הסולטאן. ובכל הסדר היה זה המדובר של הסדר, שילדי הגביר שמחו, שיש לאביהם הזכיה, שיש לו הסולטאן אצל הסדר.

בגמר הסדר, נתן היהודי מתנה אל הסולטאן לאות הכרה על שבא לפאר את הסדר שלו. ונן להסולטאן מצה טאש עם שלשה מצות, אשר הסולטאן ידע להעריך היטב המצה טאש, שהיתה שוה ממש כל חללא דעלמא עם כל האבנים טובות ויקרות שהיו עליו, והמצה הוא הדבר החשוב אצל היהודים. והיה כל כך שמח, או שלא היו לו אפילו הדיבורים הנכונים להודות להיהודי.

כי כן מבואר במהרי"ל (סדר הגדה, אות ד') בשעת הסדר יש להניח משכונות שקיבל מנכרים להדר שלחן הסדר. והוא פלא מדוע נניח על שלחן הסדר משכונות של גוים.

ועכשיו עולה ברעיוני, כיון שבני ישראל בצאתם ממצרים קיימו ואחרי כך יצאו רכוש גדול, ולקחו רכוש מצרים, זכר לזה מניחים משכונות של גוים על השלחן.

וכשהיה הגביר מוכן להתחיל הסדר, שמע בחוץ צלצולי פעמוני המרכבה של הסולטאן, והנה, כל פעמון מנגן בניגון אחר, ומסתמא פעמוני המרכבה של הסולטאן צלצלו בצלצול של שמחה.

יצא הגביר לקבל פני הסולטאן, ואמר עד היכן שהוא כבוד ותענוג בשבילו, שזכה שהסולטאן יבקך בביתו. אז אמר הסולטאן, שלא בא להפריע אותו, ואינו חפץ שום שינויים, וחפץ רק להתענג ולשמח בהגדה של פסח וסדר של ידיו והאהוב היהודי, ובכן מבקש ממנו שלא ישנה שום דבר מהסדר שהוא רגיל לערוך.

וזה היה נחשב לשמחה גדולה בעד

גדול בעד הגביר. ובכן הוליכו לביתו של הבעש"ט.

כשהגיע לשם היה אא"ז הבעש"ט עומד באמצע אמירת הלל הגדול, והיה אומר ההפסוק, לעושה נפלאות גדולות לבדו כי לעולם חסדו.

כשנכנס הגביר, פתח הבעש"ט עיניו הקדושות, והמשיך לומר 'לעושה נפלאות גדולות לבדו כי לעולם חסדו, לעושה נפלאות גדולות לבדו כי לעולם חסדו, לעושה נפלאות גדולות לבדו כי לעולם חסדו, לעושה נפלאות גדולות לבדו כי לעולם חסדו'. הביט על היהודי, ואמר 'נו'. ידע היהודי שאחר 'נו' של הבעש"ט הק', כבר אין מה לעשות, ונכנס שוב לעגלת המשטרה.

כשהגיע לארמונו של המלך, מצא המלך שהוא הולך אנה ואנה כמשוגע, ואמר להיהודי, איך עשית הדבר המכוער הזה, לתת לי מצה אשר יש בקרבה דם של ילד טערק, ומשום שעשית הדבר הזה, נגזר עליך מיתה.

אמר היהודי, מי שאמר הדבר הזה הוא

אמנם המשנה למלך, בער ממש כמו ביעור חמץ מרוב שנאת ישראל שלו. ובדרך חזרה לארמונו של הסולטאן, אמר המשנה למלך, אדוני המלך וכי אתה יודע מה שמכניסים היהודים בזה המצה, הרי הם שוחטים ילד טערק, ומכניסים דמו בתוך הגיבול של המצה.

הסולטאן נתמלא תיכף אף וחמה, כי הרי גוי אין לו דעת, און 'מיט אין פליק', נהפך הכל. תיכף כשהגיע הסולטאן לארמונו, שלח השוטרים להביא את היהודי להפלטין שלו מלך.

כאמור, לכל פעמון יש ניגון מיוחד, והכל תלוי באופן שמנגנים הניגון. עכשו שמע היהודי מחוץ לביתו פעמונים שמנגנים ניגון אחר, פעמוני עגלת המשטרה. יצא היהודי מביתו, ואמרו לו שהסולטאן קורא לו לבוא מיד, שאל אותם מה זה ועל מזה, והם אמרו שאינם יודעים.

אה! פתאום נזכר הגביר שיש לו רבי, וביקש מהשוטרים שיוליכו אותו לבית פלוני שבשכונה העניה בהפרענקישע געגענט. הם הסכימו בחפץ לב למלאות מבוקשתו, שהרי היה להם דרך ארץ

הקרקע, והתחיל לבכות וליילל, עד שמרוב יגון נפלה עליו תרדמה, והנה בחלומו ראה את אביו, שאל אותו אביו מדוע אתה בוכה, והשיב לו כל מה שקרה, ולא רק שגרם לעצמו מיתה, אלא גרם שגם כל יהודי קאנסטאנטינאפל יהיו נגרשים.

אמר לו אביו, תבוא עמי החוצה, יצא עמו היהודי, אמר לו אביו, הבט למעלה לשמים, מה אתה רואה, השיב היהודי, אני רואה אותיות שם הוי"ה, אמר אביו, נלך אחרי אותיות שם הוי"ה, הלכו אחרי אותיות שם הוי"ה, עד שהגיע לבית, והבתים בימים ההם היו עשויים שהיה הבית מג' צדדים כמו ח', ובאמצע היה חצר, וכן הוא גם היום בעיר וויען.

אמר האב, בוא נכנס אל החצר, נכנסו אל החצר, שאל אותו אביו, מה אתה רואה בחצר, השיב אני רואה אבן, ועל האבן יש צורת רגל, אמר לו אביו תדפוק בחזקה על האבן, כך עשה, נהפך האבן, ויצאו משם פ"ו גלחים אחוזי צלם, אמר האב, כאן עובד המשנה למלך את הצלם.

התעורר היהודי משינתו, והיה חלום

קריסט, אשר המלחמה בין הערבים ועובדי הצלם, הוא מלחמה ישנה וקשה, אשר הרבה דם נשפך על זה.

שאל אותו הסולטאן, האם תוכל להראות דבר זה, השיב היהודי, כן. שאל אותו הסולטאן, מתי, השיב היהודי למחר. אמר הסולטאן טוב, אם תוכל להראות הדבר הזה עד הבוקר הרי טוב, ואם לאו, אתה תיהרג, וכל יהודי קאנסטאנטינאפל יתגרשו מהעיר.

היהודי עצמו לא ידע מה שאמר. ובחזרה לביתו ביקש שוב ליכנס לבית הבעש"ט. הבעש"ט פתח עיניו הקדושות, והמשיך לומר 'לעושה נפלאות גדולות לבדו כי לעולם חסדו, לעושה נפלאות גדולות לבדו כי לעולם חסדו, לעושה נפלאות גדולות לבדו כי לעולם חסדו, לעושה נפלאות גדולות לבדו כי לעולם חסדו'.

כשראה הבעש"ט מי שעומד שם, אמר 'נו', היהודי ידע שכבר אין לו מה לדבר יותר, ורק ידע ש'נו' דומה ל'נא', אנה ה' הושיעה נא.

כשהגיע היהודי לביתו, השליך עצמו על

ואמר האב, כאן עובד המשנה למלך הצלם. כיון שהיה לו אותו חלום שני פעמים, הרגיש שיש איזה ממשות בדבר.

וכיון שנתעורר מהשינה כבר הגיע הבוקר והיה צריך לחזור שוב אל הסולטאן, הגיע העגלה של המשטרה, ושוב ביקש הגביר שיביאו אותו אל ביתו של הבעש"ט.

כשהגיע לבית הבעש"ט, עדיין היה אוזן ב'לעושה נפלאות גדולות לבדו כי לעולם חסדו, לעושה נפלאות גדולות לבדו כי לעולם חסדו, לעושה נפלאות גדולות לבדו כי לעולם חסדו, לעושה נפלאות גדולות לבדו כי לעולם חסדו. הרים הבעש"ט עיניו הקדושים, ואמר לו 'נו'. ידע היהודי שהוא נמצא בצרות, והרגיש שכבר לא יחזור בחיים מבית הסולטאן.

ובכן הלך לבית הסולטאן, ומצא שהסולטאן עדיין הולך אנא ואנה כחיה טורפת. שאל אותו הסולטאן, התוכל להראות. השיב היהודי, כן, וביקש מהסולטאן שיצא החוץ, הרים היהודי עיניו לשמים, וראה אותיות שם הוי"ה בשמים, וקיים בנפשו אשא עיני אל

נעים, אבל חלום הוא רק חלום. ושוב התחיל היהודי לבכות וליילל, וקיים ונצעק, אשר איתא בספה"ק שבשעת אמירת ונצעק בליל פסח, יכולים לפעול את הכל [ויש לרמוז ונצע"ק אותיות ק"ץ עו"ן, כי בליל הסדר זוכים בני ישראל למחילת עונות, ונהפכים העונות לזכויות בכח תשובה מאהבה (עי' יומא פו:)].

מרוכ צער ויגון שוב נפלה תרדמה על היהודי, וראה אביו בחלום, שאלו אביו 'מיין קינד, פארוואס וויינסטו', השיב הבן, ומדוע לא אבכה, הרי גרמתי לעצמי גזירת מיתה, ולכל יהודי קאנסטאנטינאפל גזירת גירוש.

אמר לו אביו נצא החוצה, יצאו החוצה, אמר לו אביו הבט לשמים, הביט לשמים, שאל אותו אביו מה אתה רואה, השיב אני רואה אותיות שם הוי"ה, אמר לו אביו נלך אחר האותיות, הלכו אחרי האותיות עד שהגיע לבית, אמר לו אביו נכנס כאן לחצר זה, נכנסו, שאלו אביו מה אתה רואה, השיב אני רואה אבן ועל האבן יש צורת רגל אדם, אמר לו אביו תדפוק על האבן בחזקה, כן עשה, ונהפך האבן ויצאו משם הגלחים אחוזי צלם,

אלא צריכים גם להסיר ממנו הטבעת כי כל זמן שיש להמשנה המלך טבעת המלך, עדיין יש לו הכ.

ושם היה מנהג יפה, שהיו חותכים האצבע עם הטבעת, כי הם עצלים להוריד הטבעת. ובכן ביקש היהודי שיסירו הטבעת, וכן עשו.

ואז חזר היהודי לבית הבעש"ט, ושאל אותו מה יכול לעשות להכיר טובה להבעש"ט הק', על הנס הגדול, כי הבין שהכל היה מכחו של הבעש"ט, והרי הכרת הטוב היא הדבר הגדול ביותר, והוא יסוד כל התורה כולה.

השיב לו הבעש"ט שאינו צריך מאומה, והוא צריך רק לספינה, שיוכל לנסוע לארץ ישראל דרך הים. כי יש כמה דרכים לנסוע לארץ ישראל, ומסופר שהרה"ק בעל אמרי אמת וצוק"ל, בכל פעם שנסע לארץ ישראל נסע בדרך ובאופן אחר, וכששאלו על כך, השיב א' יוד דארף פרובירן אויף אלע וועגן'.

וביום ראשון של חול המועד כבר עמד ספינה מוכנה עם ר'עטינג שיפעלעך',

ההרים מאין יבוא עזרי (תהלים קכ"א א'), ובכן הלך עם הסולטאן אחרי השם הוי"ה, עד שהגיע לחצר, ובחצר היה אבן, ועל האבן היה דמות רגל של אדם, אמר היהודי להסולטאן, שידפוק בחזקה על האבן, הסולטאן היה מספיק בכעס מחמת המעשה של המצה והחשד שהמשנה למלך עובד הצלם, ובכן בעט על האבן בכל הכח של עשו הרשע, ונהפך האבן, ויצאו פ"ו גלחים אחווי צלם. ואמר היהודי להסולטאן, אדוני המלך, כאן עובד המשנה למלך הצלם.

תיכף שלח הסולטאן לאסור המשנה למלך, והיהודי שלח לנפשו. היהודי חזר לביתו של הבעש"ט, וכמו שהיה רגיל אא"ז וצוק"ל לסיים חלק זה של המעשה, 'דער הייליגע זיידע דער בעל שם טוב האט שוין געענדיגט מיט די לעושה נפלאות גדולות לבדו' ואני זוכר איך שאא"ז וצוק"ל היה אומר זה בחן מיוחד.

היהודי נכנס לבית הבעש"ט, ולא ידע כלל מה שיכול לומר להבעש"ט הק' אחר הדברים האלה.

אמר לו הבעש"ט הדבר עדיין לא נגמר,

בן אליעזר ישראל בן שרה בעל שם טוב, הייסט אויפמאכן די אויגן, ופתחה עיניה. 'איך ישראל בן אליעזר ישראל בן שרה בל שם טוב הייסט זיך אויפזעצן, וישבה. 'איך ישראל בן אליעזר ישראל בן שרה בעל שם טוב הייסט בעטן וואסער, וביקשה מים, אז ידע המלך שהיה לה רפואה שלימה.

שאל המלך את הבעש"ט מה שהוא רוצה בשכרו, שהרי המלך הבטיח עד חצי המלכות. אמר הבעש"ט שהוא רוצה רק לקחת דבר מה מה'ליברערי' שלו, שהרי המלך היה לו אוצר של ספרים יקרים ועתיקים.

נכנס הבעש"ט והלך במכוון אל מקום אחד שם, והוציא ספר תהלים כתב יד של דוד המלך, עם השימוש תהלים, ומכאן למדים, שא"ז הבעש"ט החזיק מהשימוש תהלים. אמר המלך, אילו היה יודע שזה היה הבעש"ט מבקש, היה מתיישב שנית אם להסכים שירפא את בתו בעד מחיר כזה.

זה הספר תהלים לקח עמו הבעש"ט בנסיעתו לארץ ישראל. ובכן עלו

אשר אצל אא"ז זצוק"ל היו ה'רעטינג שיפעלעך'.

לפני שנספר מה שקרה בהספינה, נקדים עוד מעשה, פעם הגיע הבעש"ט לעיר אחת, וראה שהכל סגור ומסוגר. דפק על דלת אחת, פתחו וחטפו אותו תיכף לתוך הבית, ושאלו מדוע הוא נמצא בחוץ.

ושאל אותם מאי האי, השיבו וכי לא שמעת, בת המלך היא גוססת וקרובה למיתה, והמלך אמר שהיהודים יכולים לפעול בשבילה ישועה, ובכן אמר שאם לא תחזור לאיתנה יתגרשו כל היהודים מהעיר.

אמר הבעש"ט שילכו ויודיעו להמלך, שיש כאן מי שיכול לרפאות בתו, אמרו לו, אבל רבי, אם לא תצליח, אז אחת דתו. אמר להם הבעש"ט, לא תדאגו, אלא תלכו ותגידו להמלך, כן עשו, וסיפר אא"ז זצוק"ל, שלפני שנכנס הבעש"ט הק' אל בת המלך, כיסה כל מקום מגולה של שערות שבגופו, פניו וידיו, שלא יתראה שום שיערה בחוץ.

ואז נכנס לבת המלך, ואמר 'איך ישראל

לבקש היה אדל, וזה בנוסף למה שהבעש"ט הק' קרא לה שם אד"ל על שם השם אל"ד, השם שגילה הבעש"ט הק' רב כחו, ורמוז במכתב ששלח להרה"ק ר' גרשון קיטובער וצוק"ל, ובשם זה יכולים לפעול כל הישועות וכל העניינים.

אמר הבעש"ט הק' את זה אינו יכול לחזור תשובה בעצמו, אלא מוכרח לשאול את פיה. שאל אדל, הרי את יודעת עד כמה שאביך מוסר נפשו להביא הגאולה שלימה ועכשיו מבקש השר של יום אותך, האם את מסכימה. השיבה 'טאטע איך בין גרייט'.

הניח הבעש"ט הק' דף של עץ בהים סמוך להספינה, ועל הדף הניח אדל. למשך זמן נסעה אדל על הדף עם הספינה, והים לא הפסיק מסערו. אז צעקה אדל, 'טאטע, אויב די ים נעמט מיר נישט צו, נעם דו מיר צו'. ועדיין אני זכור איך שאא"ו וצוק"ל היה אומר תיבות אלו בהתלהבות מיוחדת, 'טאטע, אויב דער ים נעמט מיר נישט צו, כאטש זאלסו מיר צונעמען'.

הבעש"ט הק' הושיט ידו לתוך הם, ומרוב

הבעש"ט עם הרבנית, אדל ור' הירש סופר על הספינה, והתחילו לנסוע.

אחר זמן קצר, התחיל הים לרעוש ולסעור ועלו גלים גדולים, וחשבה הספינה להשבר, הבעש"ט הק' נפל לקטנות המוחין, ושלח אליהו הנביא לשאול מהשר של ים מה הוא רוצה, השיב השר של ים שהוא רוצה התהלים כתב יד של דוד המלך, עם השימוש תהלים.

אצל הבעש"ט הק' היה העיקר הגדול להגיע לארץ ישראל ולהביא הגאולה שלימה, ובכן מסר התהלים לאליהו הנביא למסור להשר של ים. אינני יודע מה עושה השר של ים עם הספר תהלים, ואיזה קביעות יש לו לומר תהלים בכל יום.

אז נח הים מזעפו, לאחר זמן התחיל הים שוב לרעוש ולסעור, נפל הבעש"ט לקטנות המוחין, ושלח אליהו הנביא לשאול משר של ים מה שהוא רוצה, אז אמר השר של ים שהוא רוצה אדל.

ורואים שגב קדושתה של 'דער באבע אדל', שה'שפיץ' שהיה השר של ים

א', ואמרו הא' עם כל הכוונות עד אצילות, עד השורש של הא' בשמים, כאשר דברנו בשבת קודש (צו, סעודה שלישיית). אמר ב', והבעש"ט אמר ב', וכן המשיך לומר כל ג' ג', ד' ד', עד שגמרו כל הא' ב', וחזרו להבעש"ט הק' כל המדריגות והגיע אליהו הנביא כהוא טעייא, והצילם והחזירום לעיר מעזבוז.

וזה הנס היה ביום אחרון של פסח. ויש בעובדא זו, כל הישועות, בני, שהזוג נושעו בבן זכר, חיי, שבת המלך ניצלה ממות לחיים, מזוני, שהגיעו להבעש"ט כל צרכי החג, וסייעתא דשמיא, בכל המעשה עם הגביר.

ווא"ז זצוק"ל סיפר עובדא זו, שיכול כל אחד לקחת עמו חלק מהעושה נפלאות גדולות לבדו, וכך אמר אא"ז בפירוש, שבלעושה נפלאות גדולות לבדו, יכולים לפעול.

וכן יעזור השי"ת שכל אחד יושע בבני חיי מזוני רויח וסייעתא דשמיא, ה' שומרך ה' צלך על יד ימינך, וימלא ה' כל משאלותינו לטובה, ובא לציון גואל במהרה בימינו, אמן.

עגמת נפש דחף הדף ונהפך, ונפלה אדל חמשים אמות לתוך הים, ובדרך נס אשתרבב אשתרבב ידו של הבעש"ט הק' כמו שמצינו אצל משה רבינו ואצל שאר צדיקים, והכניסה שוב לתוך הספינה.

באותו רגע נשברה הספינה, ונכנסו כולם לספינות ההצלה. ר' הירש סופר נתעלה, ותפס אותו אליהו הנביא והכניסו לתוך ספינת ההצלה. ואמר אא"ז זצוק"ל שנשאר הרושם של תפיסת אליהו על ידו של ר' הירש כל ימי חייו.

אז הגיעו לאי מאיי הים, והיו שם 'מענטשן פרעסערס'. הם תפסו הבעש"ט ור' הירש ובני ביתו של הבעש"ט וקשרו אותם לאילנות, והלכו לחדד סכיניהם.

שאל ר' הירש סופר את הבעש"ט אם הוא יודע מה שהם מתכוננים לעשות, השיב הבעש"ט שהוא יודע, אבל הוא שכח הכל. שאל הבעש"ט הק' את ר' הירש אם הוא זוכר מאומה, אמר ר' הירש שהוא זוכר הא' ב', אמר הבעש"ט 'דו געדענקסט די א' ב' און דו זאגסט נישט', והתחיל לומר א' והבעש"ט אמר

תוכן קצר

צו

קידושא רבא

ד"ה ד', פרשת פרה כנגד אות ו' שהוא בסוד התורה.
ד"ה כתב, תכלית חכמת התורה הוא דוקא כשמרגישים טעם בהלימוד.

סעודה שלישית

ד"ה צו, משה רבינו זכה להיות ראש על ידי שהחזיק עצמו בענוה.
ד"ה מעתה, שני שבועות לפני יום טוב יש נעילת שערים, כיון
שהשכינה הקדושה מתקשטת לקראת היום טוב.
ד"ה ביארנו, מי שהוא בהכנעה, השערים פתוחים לפניו בכל עת, דומה
לתינוק שיכול ליכנס אצל אמו בכל עת - זהו סוד הקערה.
ד"ה ובלכת, כשנגשים לדבר שבקדושה ראוי להיות נסוג אחור מחמת
בושה.
ד"ה אולי, נבואה מגיע להנביא מחוץ ממנו, אבל רוח הקודש נובע
מקרב הלב.

שבת הגדול

קידושא רבא

ד"ה שבת, בשבת הגדול התחילה גאולת הדיבור של בני ישראל.
ד"ה בהמשך, כיון שנגאלה הדיבור של בני ישראל, נטלה כח הדיבור
ממצרים.
ד"ה אופן ב. שלשה מדריגות באמונה, במוח, בלב, ובעצמות. על ידי
שהפרישו קרבן פסח זכו שתגיע האמונה גם לעצמות.

סעודה שלישית

ד"ה ניסן, קריעת ים סוף גילה, שגם הנהגת הטבע הוא בדרך נס.
 ד"ה בטור, שני סוגי ניצוצות שצריכים העלאה. א) ניצוצות של תהו
 שנפלו לפני בריאת העולם. ב) ניצוצות שנפלו מחמת חטא עץ
 הדעת.

ד"ה והנה, שבירת הכלים לפני הבריאה מחמת שהספירות יצאו בסדר
 של חד סמכא. והתיקון על ידי שהספירות נתחלקו לשלשה קוין.
 ד"ה הסוג, תיקון ניצוצות שנפלו מחמת החטא על ידי לימוד התורה.
 ד"ה כאמור, ימי המילואים לתקן ניצוצות דתהו, וחנוכת המשכן לתקן
 ניצוצות שנפלו מחמת החטא - שבת לפני בריאת העולם לתקן
 ניצוצות דתהו, שבת שלאחר בריאת העולם לתקן הניצוצות
 שנפלו מחמת החטא.

חג המסח

ב' דחול המועד

ד"ה ילדים, יסוד ליל הסדר להחזיק אמונה בלב הבנים.
 ד"ה כאמור, בליל פסח יש להאב כח הדיבור מיוחד, שיוכל להשפיע על
 הבנים.
 ד"ה הרב, שמירת העינים מועילה להרגיש קדושת האותיות של תורה
 ותפלה.

סעודה שלישית

ד"ה כולנו, על ידי הסדר עושים סדר לכל השנה - הסדר הוא שעה
 מיוחדת, ששייך לאדם לתקן כל ימי חייו.
 ד"ה ברוך, כששומרים העינים מלהסתכל גם בדברי חול הנכתבים
 בלשון הקודש, שייך להשיג האותיות בשורשם.

ד"ה הא, בחג הפסח מגיע ההארה לגמרי בלי פעולה שלנו, מה שאין כן בשאר המועדים.

ד"ה על, הגם שבשאר ימות השנה, שייך שיהיו הבנות שונות בתורה, בליל פסח יש הבנה בהירה השווה ומובנת לכל.

ד"ה כל, מצות סיפור יציאת מצרים, הכנה להגיע לגאולה העתידה.

ד"ה הנה, בזכות מסירת נפש של בני ישראל במצות הפסח, נזכה לכל הישועות.

שביעי של פסח

ד"ה סדר, בליל פסח ובקריעת ים סוף עושים סדר לכל השנה בטבע ולמעלה מן הטבע.

ד"ה כל, תכלית סיפור יציאת מצרים, להגיע לאמונה בהשגחה פרטית.

ד"ה ברך, בליל פסח חותר הקב"ה חתירה לקבל כל אחד מישראל.

ד"ה ברוך, ראש חודש ניסן כולל כל חודש ניסן.

ד"ה ואחרי, ביציאת מצרים תקנו ניצוצות של תהו, וניצוצות שנפלו מחמת החטא.

ד"ה חייב, במצרים יצא העצמיות של בני ישראל - נקודת האמונה - מהגלות. אותיות י"ו הן חרבו של הקב"ה שהכה את מצרים.

ד"ה והיא, בני ישראל בקריעת ים סוף, והבעש"ט הק' באחרון של פסח, ניצולו בכח שם אהו"י.

ד"ה נבאר, כמה ביאורים בפסקת דיינו.

ד"ה כמה, על ידי תשובה מאהבה של חודש ניסן שייך כפרה על כל עונותינו.

אחרון של פסח

ד"ה אא"ז, הסיפור איך שניצול הבעש"ט הק' באחרון של פסח.

רמיזא דחכמתא

דברו אל כל עדת ישראל לאמר בעשר לחדש הזה ויקחו להם איש שה

לבית אבת שה לבית:

[שמות י"ב ג]

איתא בגמרא (שבת פח.) שבשעה שאמרו ישראל נעשה ונשמע, זכה כל אחד מישראל לשתי כתרים, וכשחטאו בעגל ניטלו מהם הכתרים, וכולם זכה משה ונטלן. ואיתא בספה"ק שבכל שבת, משה רבינו מחזיר הכתרים לבני ישראל, ועל זה אומרים ישמח משה במתנת חלקו.

והנה, שמענו מאא"ז צוק"ל בשם ספה"ק ברית כהונת עולם (מאמר תרי"ג פרק ג) שיש שם קדוש יל"ה, והוא שורש הנשמה של איש ישראל. כי י פעמים ל"ה בגימטריא נ"ש, והוא חיצוניות הנשמה, יל"ה בגימטריא מ"ה, שהוא פנימיות הנשמה. ועל כן נ"ש מ"ה אותיות נשמ"ה.

ובשבת קודש, כשבני ישראל זוכים שמושה רבינו יחזיר להם הכתרים, זוכים לנשמה יתירה, ובכן זוכים גם לפנימיות הנשמה.

ולקחת השה לקרבן פסח היה בשבת קודש ולזכר הנס קראו שבת שלפני פסח שבת הגדול.

ולכן בפסוק זה מרומז סוד קדושת השבת, ויקחו להם איש שה סופי תיבות מש"ה, שהוא מחזיר העטרות בכל שבת, ש"ה לבי"ת אותיות שב"ת יל"ה, שבשבת קודש זוכים לשם יל"ה, פנימיות הנשמה.

נפלאות מתורתך

ועצם לא תשברו בו:

[שמות י"ב מ"ד]

הטעם שצוותה התורה הק' מצוה זאת דוקא בקרבן פסח, יבואר על פי מה דאיתא בספר אמונה ובטחון, שיש שלש דרגות באמונה, (א) אמונה במוח, שמגיע להשגה של אמונה בפילוסופיא. (ב) אמונה בלב, שכבר נוגע האמונה קצת להרגשים, (ג) אמונה בעצמות, שאין האמונה בהרגשים, אלא שאמונה ממלא כל הקומה שלימה של האדם.

ובקרבן פסח נוכל לזכות לשלשה מדריגות אלו, שתקיים ועצם לא תשברו, שגם העצמות לא יהיו נשברים אלא יכניס אמונה גם בהעצמות, ודו"ק.

דוֹלָה וּמִשְׁקָה

פניני אמירה נעימה ב'יודיש'

וְאֵת עַמְלָנוּ, אֱלֹהֵי הַבְּנִים:

מיר זאגן אין הגדה של פסח, אונזערע הארעוואניע, דאס זענען די קינדער.

אפשר קען מען זאגן א רמז לויט וואס שטייט אין ספרים הקדושים, אז עס זענען דא דריי מדריגות פון אמונה, א) ווען די אמונה איז נאר אין מוח. ב) ווען די אמונה רירט אן די לב - די הארץ, ג) ווען די אמונה גייט אריין אין די עצמות - אין אלע ביינער.

קען מען מרמז זיין את עמלנו אלו הבנים, עמ"ל איז ראשי תיבות מ'וח ל'ב ע'צמות, אז אין די נאכט פון פסח ווילן מיר אריינלייגן אמונה ביי די קינדער, נישט נאר אין מוח און אין הארץ, נאר אין אלע ביינער.

און אויף דעם זאגט מען וְכָל הַמְּרַבֵּה לְסִפּוֹר בְּיִצְיַאת מִצְרַיִם הָרִי זֶה מִשְׁבַּח, דער וואס פארמערט צו דערציילן וועגן יציאת מצרים איז ער געלויבט, ד.ה. אז ער פארמערט צו פארשפרייטן די אמונה אין יציאת מצרים אין זיין גאנצע קערפער.

[שבת הגדול - סעודה שלישה]

אָסֵר בְּחַר בָּנוּ מִכָּל עַם וְרוֹמְמָנוּ מִכָּל לְשׁוֹן:

מיר זאגן אין קידוש פון יום טוב. דער אייבערשער האט אונז אויסגעוועלט פון יעדער פאלק, און אונז דערהויבן פון יעדער 'לשון', ד.ה. פון יעדער שפראך. דארף מען צו פארשטיין וואס דאס מיינט אז דער אייבערשטער האט אונז דערהויבן פון יעדער שפראך.

נאך איך האב געהערט א מורא'דיגע מעשה פון די הייליגע צדיק און מקובל, רבי מאיר אביחצירא זכותו יגן עלינו.

ווען רבי מאיר איז געקומען קיין ארץ ישראל, זענען אים געקומען באזוכן עסקנים פון די היימישע קרייזן. בשעת דער באזוך, האבן זיי געוויזן פאר רבי מאיר, ווי ווייט די היימישע ציבור אין ארץ ישראל טוט אויף, אז זיי האבן אפילו א כשר'ע היימישע צייטונג.

רבי מאיר האט אוועקגעדרייט די קאפ, און נישט געוואלט קוקן אויף די צייטונג. האבן זיי געפרעגט רבי מאיר פארוואס ער קוקט נישט. האט ער

דוֹלָה וּמִשְׁקָח

געענטפערט, אז עס איז באמת א גרויסע אויפטו, אבער ער האט זיך קיינמאל נישט געטון דין די סארט קהלי'שע ענינים.

ווען די יודן זענען ארויסגעגאנגן, האט רבי מאיר'ס זון אים געפרעגט, צו דאס איז דער אמת'ע טעם וואס ער האט נישט געוואלט קוקן. צום ערשט האט רבי מאיר נישט געוואלט ענטפערן.

אבער זיין זון האט אים נאכאמל געפרעגט, און דעמאלס האט רבי מאיר געזאגט,

"צו דיר קען איך מער זאגן, ווען איך בין געווען א קליין יונגעל, האט מין טאטע די **הייליגע רבי ישראל אביחצירא זכותו יגן עלינו**, מיר געלערנט די א' ב', און ער האט מיר געוויזן, פון ווי יעדער אות שטאמט פון אונטער די כסא הכבוד, און אזוי האט ער מיר געלערנט צו ליינען.

פון דעמאלעס אן, יעדער מאל איך מאך אויף א ספר צו לערנען, זיי איך ווי אזוי די אותיות זענען באהאפטן צו זייער שורש אונטער די כסא הכבוד.

איך ווייס, אז אויב איך וועל קוקן אויף סתם נייעס און אנדערע זאכן אין לשון הקודש אותיות, וועל איך פארלירן דער כת. ממילא האב איך קיינמאל נישט געקוקט אויף דברי חול וואס זענען געשריבן אין לשון הקודש אותיות".

א ענדליכע מעשה, האב איך געזעהן ביים **הייליגע זיידע זכרונו לברכה**, וואס ווען ער האט געזען א כשר'ע צייטונג, האט ער געזאגט, "א צייטונג, פע!".

פון דער מעשה לערנט מען, ווי ווייט מ'קען שפירן די קדושה פון לשון הקודש אותיות אז מ'היט אפ די אויגן.

עס איז נישטא קיין אנדערע שפראך אין די וועלט, וואס איר אותיות זענען צוגעבונדן צו עפעס העכיר, אזוי ווי לשון הקודש וואס איז צוגעבונדן צום כסא הכבוד. און אז מ'איז זוכה, קען מען שפורן דער הייליגקייט און דער דערהויבנקייט פון לשון הקודש.

אויף דעם איז טאקע פאסיג צו זאגן, וְרוֹמְמוּנוּ מִכָּל לְשׁוֹן, דער אויבערשטער האט אונז דערהויבן פון יעדער 'לשון'

[שבת חול המועד, סעודה שלישית]